

Hétről Hétre

A MAGYAR HIRLAP SZÉPIRODALMI MELLÉKLETE

HUSVÉT HETÉBEN

MINDEN idők legirtózatosabb csatája tombol husvét hetében. Minden idők legborzalmasabb arányu tömeggyilkolása pusztít az ötvilágrész hátán. Minden idők legkegyetlenebb korszakát éli az emberiség. Vértenger borítja csatateret beláthatatlan földjét. Vértengerből nyújtja segélykérő kezét a halálra ítélt Szeretet, a keresztrefeszített Ember. Ágyuk végtelenségének végtelen bömbölése reszketteti a felhők titkos honát. Fegyverek milliói várják a gyilkolás pillanatát. Fegyverek milliói pusztítják, szaggatják a nyers, az eleven életet. Husvét hetében.

Kiszabadultak sötét rejtekeikből a gyűlölet, a rossz szellemei. Megejtették a gyengéket, megfertőzték a tudatlanokat. Vémászat üli a gonosz. Husvét hetében.

Hónapok óta készülnek husvét hetére a vér zsarnokai. Káromlásra nyitott ágyuóriások torka, pusztítást üvölt millió fegyver és emberhust szaggatnak a szeges drótsövények. Véres emberhust. Husvét hetében.

Üzik, kergetik, hajszoják sáncárkok mélyéből tüzzápor alá ártatlanok ezreit. És rohan a hajszolt vad és nem ösmer mást, ölni, vagy halni. És szur és döf és kétkezével vájja ember szemét, két kezével fojtogatja ember torkát. Nincs ut előre, nincs ut hátra: csak a pusztulásba, csak a pusztításba. Husvét hetében.

Es benn a nagyvárosok mélyében, faluk csöndjében imádkoznak. Szeretettel áhitattal telik meg a lélek, bizakodva száll magasba a zsoltharang. Megkondulnak a visszajött harangok. Ünneplő ruhában, tiszta testtel, szüzi lélekkel templomba mennek az emberek. Husvét hetében.

Langyos a szellő, nyugalom ring a levegőben. Illatot lehel a tavasz; virágos illatot. Távol a vérszag, a hullaszag. Örül az életnek az ember, örül a végtelen életnek, bizik a feltámadásban, bizik a szeretet örökéletében. A Megváltó igazságában. — Husvét hetében.

Négy husvét óta valamennyien hordjuk a keresztet. Négy husvét óta Gólgóthát jár az egész emberiség. Rabszolgák vásárján, hitvány emberek áruba adták a Szeretetet. Áruba adták, kockára tették a Megváltó minden munkáját, az élet minden értékét. Napnyugat vásárján folyik az alku. Gyilkoló szerszámok ordítják: ki ad többet érte? Husvét hetében.

Gyorsabban forog a föld. Vér és könny olajozza tengelyét. És a széduletben nem látja az ember az embert. Puhább lett a föld. Iszapossá, süppedőssé itatta a vértenger. És hínáros mocsárból segítségért rimádkodik a lélek. Husvét hetében.

Es benn országok mélyében, kezével műveli a földet az ember. Szeretettel, ragaszkodással, hálaérzéssel simítja félre a göröngyöket az élet útjából. Két kézzel szórja vetését és bizakodva, reménytelenül várja az aratást. És csak attól fél, megint másnak vetett. Más jelentkezik aratás idején. Kinek vetett: embernek-e fegyvernek-e? Husvét hetében.

Virágos kertjében álmodik a lány. Visszajön-e, élve marad-e, ép marad-e akit vár? Örül a tavasznak, örül a napsugárnak, örül a madárszónak és hangjától rebbenve kérdi: kinyilik-e kis kertjében, a lilium? Husvét hetében.

Utolsó dühét dühöngi a gonosz. Megtévesztett lelkek millióival utolsó játékát játsza a sátán. Borzalmas játékát. Nincs könyörület, nincs kegyelem! Nincs szünet a pokol felé kanyargó véres uton. Nincs megállás, nincs pihenés. Tombol a nagy, az óriási, az utolsó játék. És ezt a játékot nem nyerheti meg a gonosz. Durva erőszak nem győzheti meg az igazságot. Husvét hetében.

Ha csoda történne. Ha husvét hajnalára a csoda határtalan ereje kápolnát építene csatateret felé. Ha egyetlen óriási, beláthatatlan nagy templom kupolája borulna a véres harcterek millió fegyveres szolgája fölé. Ha fegyverek rablott földjén megszólalna a harang. Ha vaspáncél alatt megmozdulna a szív, ha feltámadna az emberben az ember, — nyöszörögve, megsebezve menekülne a gonosz és feltámadna a béke. Husvét hetében.

Világnézetet keresünk

Írta: PROHÁSZKA OTTOKÁR

A világhoz szem kell, olyan szem, amilyen az a legsimább tükör; mert csak akkor lesz hü a kép, akkor látjuk meg a világot, s a világban önmagunkat. Jó szem, jó tükör, hü kép, igaz világnézet! Enélkül ember a szó igaz értelmében nincs!

Ha látunk és értünk... akkor föltaláltuk magunkat. Valóban, mi volna szükségesebb minthogy megértsük önmagunkat.

Mit ér az élet, ha az ember nem érti meg önmagát, — ha a lét Oceanjába tekintve, nem látja meg ábrázatát, — ha a végtelenbe, a mindenségbe kiáltva, elvesz hangja, szava s nem kap feleletet aggóddó kérdéseire.

S mégis mily különös, szinte idegenszerű gondolat az, hogy keresünk Kell önmagunkat!

Igen; furesa, ötletszerű gondolat, de egyszersmind mély, mint a lét, magas mint a cél s vonzó s biztató mint az öröm s a boldogság. Mindenekelőtt pedig szükséges e feladatnak a megoldása; mert ha nem találjuk meg önmagunkat, ha nem ismertük fel a létben helyünket, s a törtető életben utjainkat; akkor az életnek előttünk nincsen észszerűsége, nincs érdeme, nincs értéke.

Mink van, ha magunké nem vagyunk? S vagyunk-e egyáltalán, ha magunkat meg nem találjuk?

Hogy pedig megtaláljuk önmagunkat, ki kell indulnunk a világba s vissza kell térnünk önmagunkba. Azt a tömötlen sokadalmat, a mindenség tarka világát, az élet és érzés és küzdés végtelenségét szét kell szednünk a önmagunkban ismét egységes, harmonikus világgá kialakítanunk. Ha ez sikerült, megtaláljuk önmagunkat. Tehát aki nagy világot, a létet s az életet önmagában egységesen kiépíti, aki a létet s annak sötét és derült oldalait s millió apróságait oly mozaikká tudta összerakni, hogy örömet, megnyugvást és élvezetet talál szemléletében, aki a világot önmagában virágos kertté, lelkeknek grógyfoglalatává, reményeinek és áhítatának tempomává, vágyainak virágos folyó medrévé tudta kialakítani, az megoldotta a problémát.

Az ilyen ember a természet központja, szíve a teremtés szíve, s lelke a világnak tükré. Szíve átérzi a teremtésben létező életet, s lelken tükröződik a nagy világ kedves, egységes, harmonikus képe. E képen fény és árny, béke és mélységes, ünneplő komolyság ömlik el, mint egy napsugár az alpesi vidéken.

Vannak szerencsés, harmonikus lelkek, melyek olyanok mint a legfinomabb kőszőrű velencei tükör, melyek épp azért a világnak harmonikus képét bírják s gyönyörködnek a kép szemléletében. Objektív lelkeknek mondhatnánk, kik életnek gyönyörrel a konkrét világ fölött s megittasodnak a színek, vonalak, formák bájától. Ezek azok a plasztikus, inkább festő, mint költő lelkek, kik a színek nyelvét is értik. Ezek azok az érzékeny,

finom lelkek, kiknek nyelvében a dolgok zenéje hallatszik. Gyönyörük telik az életben; egyéniségük átéli a világot, s kifapasztalja, életté tapogatja azt ki önmagában. Hiszen tapasztalni annyit mint tapasztalni, mint tapogatni, kifapogatni; tapasztalni világot annyit mint életté kialakítani azt. Ezekben a lelkekben formát nyer a világ s életté válik bennük; ezek a lelkek az ő életük derűjébe s fényébe merítik a világot; mindent megaratnyoznak a derült fölfogás szellemével. Él bennük a mindenség, mert ők az élet melegét és örömet öntik ki rá.

Vannak mások, kik olyanok mint a homoru s domboru tükörök. Ezek a világ eltorzulva látszik. Fölfogásukból a remekművek is eltorzulva vigyorognak felénk s kacagnak saját éktelenségükön. Ily lelkekben a világ elveszti fényét, harmóniáját, eléktelenedik s elpusztul. Ezek a lelkek oly szerencsétlenek, hogy semmit sem tisztelhetnek, mert a legszebbet s a legnagyobbat is elkínózzák s komikumba öltöztetik. Bennük minden szenved, minden fél és ijeszti; a szép világ kintpadra van vonva. A világ nem tehet róla. A hiba nem benne, hanem bennük van, mert rosszul fogják föl s még rosszabbul vetítik képét. A művész tehát hamisít s saját diszharmoniját és sötétségét önti kifele s ettől a napfény is éjjé, a gyermekem a hülyeség odujvá, a virág a mérges kigyó pártjává válik. Hány ily hamisító, hány ily karrikatura-festő van a világban! Ők is készítenek a világról képet, de a kép nem mosolyog, hanem vigyorog, vagy mumia-arcú válik. Ennek a képnek zenéje a diszharmonia, — színezése sötétség. Nem esoda, hogy az ilyenek, ha mély szenvedélyek laknak bennük, törnek, rontanak; a tagadás világnézetének homályában ülnek s vadulják, gyalázzák s elítélik a világot, hogy végre... megvessék önmagukat is.

Bármint alakítsuk pedig ki a világot önmagunkban, ha sötétben, ha derülten, mihelyt képet teremtünk róla, van világnézetünk. Mi legyen a világnézet más, mint világszemlélet? Mi legyen egyéb mint a világ képe, melyet a lélek teremtett a maga sajátos alak-érzéke szerint? Ez egységes foglalatban legyőzte a sokfélet; — a minden egy lett.

De győzött-e az, aki szerencsétlenné lett, mikor öntudatra ébredt? Fölébredt-e az, aki kintra ébredt? S ér-e valamit az az öntudat, mely a nyomorban s a kinnak öntudata? Lehet-e az felsőbb foka a létnek, melynek elmaradhatlan árnyéka az elégedettség s a kétség? Mit ér összefoglalni a világot, mit ér azt szétszedni és összerakni, ha a létnek diszharmoniját öntudatunkban siketítő zajjá növeltük, ha a mosolygó virágokban a lét hamis hieroglifáit s a ragyogó csillagokban a mélységben fuldokló élet villanásait látjuk? Mit ér, mindent, a sok érthetlenség-

get az érzés desperációjává fokozni? Szerencsétlen a művész, ki világot sötétséggé létét kinná alakította, — ki a napsugarat kioltotta s az életet érthetetlen töpelődéssé változtatta! Művésze-e az ilyen művészeknek csak a méregkeverés lehet, melylyel megmérgezi önmagát s gondolatait fertőző anyaggá változtatja. Szava mélyt terjeszt s tőle élvevel fölhorzsolja az egészséges lelkeket s a halálnak injekciót ölti be beléjük. Minek volt annak születnie, születnie az öntudat, a gondolat világában? Az ilyen bátran fölpanaszolhatja Jóbba születését, a napot, az órát, mely ben a világba lépett; de Jób az Istenlátogatásának csak átmenő, viharos felhőjére haragszik, más-hol ő nem lát kietlen boldogtalanságot; de mit csináljunk az új Jóbokkal, kik az egész világot szemétdombnak, a létet kinnak, a testet fekélynek s az Isten az egyre viharzó és mégis kitöltetlen harag forrásának nézik?!

Ezek pesszimisták; lelkük domboru tükör; a legszebb angyal-arc is mumiaává nyulik meg rajtuk; ők a csufnak s a csunyaak művészei...

De a szerencsétlenség nem egyféle. Vannak más szerencsétlen művészek, kiknek lelke szintén görbeség és esugra azmalia. Vannak olyanok, kik a szembeötölő világ bájaiban, mint mézesepken regenek, — kik a phanomenonért rajongnak, az életet mohón szívják, kik örvendeznek a május összes trilláival s a rét zümmögése az ő zenéjük s a zenében ők a lét boldogságának összhangját hallgatják. A lepkekkel karikáznak, a tücskökkel cörpölnek, a verebekkel esiripelnek, örülnek a napsugárnak s amellet szívtelenek gondolatlan-ságukban, s kegyetlenek örömeikben, mert az epedő, az életet megörökíteni vágyó léleknek kérdéseire süketek. Ha eped és szenved és vágyik és kutat bennük a lélek, ők csak a napsugárra s a virágra mutatnak s a mélységbe gravitáló s a mindenség mennyországába magát beleszántó lelket magára hagyják, magára, az ideiglenes, halálkölő létnek nyirkos, ködös környezetében. Mily szerencsétlen művészek ezek s mily fölületes s kisszerű a művük? Biztatnak, hogy a májusnak örvendjünk, de nem távolíthatják el tőlünk a gyorsan közeledő őszt! Virággal koszorúznak s a koszurbán hervadást s telet hoznak ránk. Minden perspektívájuk végén ott borong az életvég, az elmúlás, a semmi. Minek akkor az élet, az alakulás, a megkülönböztetés, az elkülönülés s az öntudatnak egyedi kialakítása? Minek az a művészet, mely összefoglalni kényszerít minket létet, életet, mindenséget harmonikus képben, mikor ez a kép hazugság és önámítás s maga is szétfoszlik? S miféle édes akkord az, mely kintz, sivár diszharmonia-ba megy át s ugy akar végződni?

Mélyen meg vagyok győződve, hogy az nem találta meg önmagát, aki nem a boldogra, a meg-

elégedettre, a gyönyörításra akadt önmagában. Ismétlem, az nem találta meg önmagát! Annak a világnézet kialakítása nem sikerült; az romot épített hurogó bagolyoknak; az tulajdonképp nem is épített, hanem rombolt. Aki boldogságot nem teremtett, az egyáltalában nem teremtett, hanem pusztított; mert teremteni csak jót lehet. Az ilyen nem is él, aki ha nem is pesszimizmussal, de megint más méreggel mérgezte meg életét. Aki nem alakított erőteljes alakot az életnek, az egyáltalában nem tudta, hogy min dolgozik kezdet óta s szét is esik a műve, még mielőtt kezei közt tartja, amint hogy meg sem állhatott összetartás, tehát szeretet, összeforrás, tehát meleg s bensőség, harmonia tehát boldogság nélkül.

S ne mondjátok, hogy a boldog, a megelégedett ember hogy az mámor s álomkép! Ne mutassatok rá a szenvedők, a betegek, a rabszolgák, a szegények, a gyármunkások, a közbányászok elasztott, elsenyvedt alakjaira, s ne kérdezzétek győzelmes öntudattal, vajjon ezek is boldogok legyenek? Én az Isten művét nézem s nem az ember szerencsétlen kontárkodását. Anynyi tény, hogy az ember elrontat mindent s elronthatja az Isten képét önmagában. Ha a társadalmi rend az Isten képét milliókban eltorzítja, ha őket a munka jármában kifejlődni nem engedi, azt teszi velük, amit én a pázsittal, mikor köveket hengeríték rá. A kö alatt a fűszálak összezsugorodnak, elhalványodnak; szomjaznak a napsugárt s a levegőt, melyet elfogtam tőlük. A nyomorúság által megakasztott öntudatlanságot nem tehetnek. Hengerítsétek el a köveket, s meglátjátok, hogy a lelkek mint a pázsit, fejlenek, színesednek, örvendeznek.

Tekintve a léleknek a szerencsétlen behelyezkedéseit a világba, a legtöbbről azt mondaná az ember: inkább ne keresne semmit, inkább ne ébredne, inkább ki ne indulna; élne öntudatlanul, tengődne egy igézet, egy elfogult érzés nyomása alatt... inkább, inkább!

Azonban az emberben az individualitás törzsekös, hatalmas ösztön; azt kialakítani neki csak oly természetes szükséglet, mint amely természetes szükség a tölgynek, a bükknek csírázni, fejlődni, nőni. Csak az a különbség, hogy míg számtalan tölgynek s bükknek sikerül erőteljes fává válni: addig ember, ki a létet az öntudat harmónijává kialakította s a lét kérdéseire a megnyugvás s a boldogság érzésével megfelelt, vajmi ritka. A többi vagy fejletlen alak, mint a csirák, az álcák, vagy szerencsétlen művész, — homoru s domboru tükör.

An

NAGY meg... ne belügy nyilatkozata, ház és szent... zottságához... rult a nyilvános volt a me... adatokat sorol... ismételt meg... anket esztend... esztendőök óta felejtünk.

Az 1910-dik lálás adatai sz... lyan tiz éven... Egyesült Állam... tudnak írni é... megdöbbentő... idején, nem t... mányzat, de a... sokat törődött... azonban hábor... szág és a re... közepett lépten... pithatja a hi... mily óriási hát... ábecéval ösmer... serege. Békés... zet zavart ez... ni, elnököt, ké... tort választani... as tudomány... a tömeg. Nem... az a körülmény... ta elolvadni a... különféle kort... irodalmi mun... és leküzdhetl... lent, ha a kat... olvasni a hads... és nem tud írás... kezni feljebb... saival.

Az 1910-dik számlálás felt... esztendőn felül... záléka nem tu... Az arányszám... különösen a d... tak hozzá. De... teljes egészében... feketebőrű dél... lálás adatai az... hogy a tudatla... fehérbőrű ame... dai közül kerü... roltak, az ideg... mézetesen még... az írástudatlan... 12.7 százaléka... dennapi élet... elengedhetetlen

Lane belügy... szerint, körülbe... tons vonult má... akik nem tudn... és a hadkötele... lébb 700,000 ez... sajnálatos hel... "hasznot" jele... 700,000 ember... háját csak meg... akadályozzák a... iskolázott, inte... Az 1912-dik... talos jelentés... német hadsere... mindössze egy... tett ki az írás... Milyen szigoru... alaposág mell... számadat mit j... kor állapíthatj... tetbe vesszük... esztendőben az... szőléka és 18... fionok 61.7 sz... volt. Ország

Analfabéták a hadseregben

NAGY meglepetést keltett Lane belügyminiszter legújabb nyilatkozata, mely a képviselőház és szenátus oktatásiügyi bizottságához intézett átiratában került a nyilvánosság elé. Általános volt a meglepetés, pedig oly adatokat sorolt fel, oly tényeket ismétel meg a belügyminiszter, amiket esztendőnk óta tudtunk, de esztendőnk óta következetesen elfelejtünk.

Az 1910-dik esztendei népszámlálás adatai szerint 5.516.163 olyan tíz éven felüli ember él az Egyesült Államokban, akik nem tudnak írni és olvasni. Ezt a megdöbbentő számadatot, annak idején, nem tagadta le a kormányzat, de a békés időben nem sokat törődött vele senki. Ma azonban háboruban van az ország és a rendkívüli viszonyok közepett lépten-nyomon megállapíthatja a hivatalos Amerika, mily óriási hátrányokat jelent az ábécével ösmeretlen polgárok hadserege. Békés időben nem sok vizet zavart ez a kérdés. Szavazni, elnököt, képviselőt és szenátort választani, az írás és olvasás tudománya nélkül is tudott a tömeg. Nem okozott semmi bajt az a körülmény, hogy nem is tudta elolvasni a választópolgár a különféle kortescélokot szolgáló "irodalmi munkákat", de súlyos és leküzdhetetlen nehézséget jelent, ha a katona nem képes elolvasni a hadseregi rendeleteket és nem tud írás segítségével érintkezni feljebbvalóival és bajtársával.

Az 1910-dik esztendei népszámlálás feltüntette, hogy a tízesztendő felüli lakosság 7,7 százaléka nem tud írni és olvasni. Az arányszám kedvezőtlen ségéhez különösen a déli négek járultak hozzá. De nem hárihatjuk teljes egészében a "szégyent" a feketebőrű déliekre. A népszámlálás adatai azt is bebizonyítják, hogy a tudatlanok 3,3 százaléka fehérbőrű amerikai szülők utódai közül került ki. A bevándoroltak, az idegenek sorában, természetesen még sűrűbb jelenség az írástudatlanság és az idegenek 12,7 százaléka ösmeretlen a mindennapi élet legkezdetlegesebb, elengedhetetlen tudományával.

Lane belügyminiszter jelentése szerint, körülbelül 30-40.000 katona vonult már be a táborokba, akik nem tudnak írni és olvasni és a hadkötelesek sorában legalább 700.000 ember van ebben a sajnálatos helyzetben. Milyen "hasznos" jelent a köznek, ez a 700.000 ember? A kiképzés munkáját csak megnehezítik és megakadályozzák az előhaladásban az iskolázott, intelligens katonákat. Az 1912-dik esztendőben hivatalos jelentés állította, hogy a német hadsereg ujoncai között, mindössze egy huszad százalékot tett ki az írástudatlanok száma. Milyen szigorú lecke ez a német alaposág mellett! Hogy ez a számadat mit jelent, azt csak akkor állapíthatjuk meg, ha tekintetbe vesszük, hogy az 1910-dik esztendőben az olasz ujoncok 31 százaléka és 1894-ben az orosz ujoncok 61,7 százaléka analfabéta volt. Országos teljes össze-

omlása után, önkéntelenül is felmerül az a kérdés, hogy az erkölcsi lezüllésért, nem felelős-e nagymértékben a tudatlanság?

Lane belügyminiszter tisztában van a helyzettel és idejekorán figyelmezteti az illetékeseket erre a súlyos veszedelemre. Az elnökhöz és a szenátus és képviselőház oktatásiügyi bizottságának elnökeihez a következő levelet intézte:

"Véleményem szerint, elérkezett az az idő, amikor komolyan fontolóra kell vennünk azt a kérdést, hogyan taníthatjuk meg az Egyesült Államokban mindazokat írni és olvasni, akik mindmostanáig szellemi vakságban éltek. A háborús viszonyok közepett olyan tények követelnek meg fontolást, amiknek létezésében nem is hittünk. Az utolsó népszámlálás megdönthetetlen bizonyossága szerint, az Egyesült Államokban 5.516.163 tíz esztendőnél idősebb ember él, akik nem tudnak írni és olvasni. Ebből a tömegből körülbelül 700.000 ember tartozik a hadkötelesek sorába, az összeirt és osztályozott katonaköteleseknek jelentős része. Ez a 700.000 ember nem angolul, de semmiféle nyelven sem tud írni és olvasni."

"Az ábécé-tudatlanok közül 4.600.000 ember betöltötte már a huszadik életévét. Ez a számadat annyit jelent, mint California, Oregon, Washington, Montana, Idaho, Ayoming, Colorado, Utah, Nevada, Arizona, New Mexico és Delaware államok teljes lakossá-

ga. Az egyes államokban rendkívüli változó az analfabéták arány száma. Tizenhárom állam lakosságának legalább tíz százaléka ösmeretlen az írás-olvasás tudományával. Az összes analfabétának több mint 58 százaléka fehérbőrű ember és 1.500.000 az Amerikában született amerikai polgárok száma."

Különös figyelmet érdemel az a gazdasági veszteség, melyet az analfabéták nagyszáma okoz. Kétségtelen, hogy a tanulatlan, a tudatlan munkás termelőképessége jóval csekélyebb a tanult munkás teljesítő-képességénél és bátran állíthatjuk, hogy a tudatlan munkás és munkásnő, naponta legalább átlag ötven centtel kevesebbet keres, mint a képzett munkás. Ezen a réven tehát nem kevesebb, mint évenként 825 millió dollár veszteség sújtja az ország gazdaságát. De a tulajdonképeni veszteség még ennél is sokkal nagyobb. A szövetségi kormány és az államok évről-évre vagyont költenek el felvilágosító, oktató, tanácsokat és magyarázatokat nyújtó irodalomra. A farmert és a farmmunkást minden szükséges elméleti kioktatásban részesítik. Ez a munka és ennek a munkának költsége jelentős részében kárba veszik, mert a vidékieknek több mint tíz százaléka, vagyis 3.700.000 ember nem tud olvasni és így hasznavehetetlen részére a segítség. Ezek az emberek nem tudják elolvasni a

földmivélsügyi hivatal rendeleteit, utasításait, szaktanácsait és szakmunkáit, nem tudják elolvasni azokat a közérdekű közleményeket, melyek a termelés fokozását és az élelmiszerek megtakarítását akarják elősegíteni, nem tudják elolvasni azt a felhívást, mely a Szabadságkölesönök jegyzésére kéri, nem olvashatnak újságot, nem ösmerhetik az Egyesült Államok alkotmányát és nem ösmerhetik a bibliát. Ettől eltekintve, ezek az emberek nem tudnak könyvet vezetni és nem tudják rendben tartani személyes ügyeiket. Az a demokrácia, mely nem férhet hozzá minden felvilágosításhoz, nem is lehet demokrácia. Az a nép, mely nem olvas újságot, mely nincs tisztában a közvélemény követelésével, mely nem olvashatja az elnök üzeneteit, nem tudhatja a törvényhozas munkálkodását, az a nép nem lehet tisztában a jelen háboru céljaival, mely életét, vagyonát és munkaerejét követeli."

"Nem esem túlzásba, ha azt állítom, hogy az ember, aki nem tud írni és olvasni, nem lehet jó katona a modern háboruban. Április haváig nem soroz be analfabétákat a hadügyi kormány, mind amellet, az első sorozások befejezése után 30-40.000 olyan ember került a hadseregbe, akik nem tudnak írni és olvasni és körülbelül ugyanekkora számot képviselnek azok, akik alig tudnak írni és olvasni."

"Ezek az emberek nem tudják aláírni nevüket."

"Ezek az emberek nem tudják elolvasni a napiparancsokat, melyek minden század hirdető tábláján napról-napra köztudomásra kerülnek."

"Ezek az emberek nem tudják elolvasni azokat a felvilágosító írásokat, melyek a fegyverek kezeléséről, használatáról és összeállításáról számolnak be."

"Ezek az emberek nem tudják elolvasni a hozzájuk érkező leveleket és nem írhatnak haza."

"Hétszáz ezer ember él az Egyesült Államokban, akik nem tudnak írni és olvasni és akik egy-két esztendőn belül a hadsereg kötelékébe lépnek. A katonai táborok és a kiképző telepek nem foglalkozhatnak ezzel a kérdéssel. Nem ezeknek a helyeknek hivatása az, hogy írni és olvasni tanítsanak. Ezt a feladatot nem bízhatjuk a katonai hatóságokra, a tisztekre. Azon kell igyekeznünk és dolgoznunk, hogy ezeket az embereket a legelőmibb tudásra kioktassuk, mielőtt bevonulnak a hadseregbe."

"Még ennél a kérdésnél is súlyosabb kérdés azonban az angol nyelv oktatása. Milliő és milliő ember él az Egyesült Államokban, nagy tömeg, évtizedek óta, akik egy kukkot sem tudnak angolul."

"Óriási érdekek fűződnek ahhoz, hogy mindazok, akiket idővel zászló alá szólít az ország, idejekorán megtanuljanak írni és olvasni és mindazok, akik nem ösmerik az angol nyelvet, megtanulják az ország és a hadsereg nyelvét. A törvényhozas kötelessége a segítség és törvényes segítséget kér az oktatásiügyi hivatal, a nagy munka végrehajtása érdekében."

Á D Á M

Most sokszor gondolok arcodra, Ádám,
Bus ósapám, mert fáj, hogy létezem
S a nevem: Ember. A gond szolgálgyán
Feléd lóbázom csüggeteg kezem.

Papagály s tigris közt csuf ember-állat,
Kire kóvér kenyérfa bólogat,
Körömmel vakarod vörös szakállad
S ugy képelem, hogy vérés a fogad.

Ő első Ember... ő fájdalomak utja...
Te vagy a szennyes ócéánnak kutja,
Amelyből fájó sorsomat öröklöm.

Bár láthatnálak színről-szinre téged,
Hogy most, mikor könny, átok és jaj éget,
Örjögve az arcodba vágjam-öklöm.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ.

A bárány

IRTA: AUGUST STRINDBERG

HERODES Antipas, a tetrarcha, Jeruzsálembe érkezett, mert a mozgalom a nép között már hangosá vált.

Most hát betért Pilátus helytartóhoz és nála akarta tölteni a husvétot, hogy a város dolgait rendbe hozza. Mivel pedig az előtte való estén a cirkuszban gladiátorjátékokat nézett és az után orgiát ült, soká aludt reggel, olyan soká, hogy házigazdája, ki várta vendégét, már felment házának fedelére.

Ott terült el a szent város a Mória-hegygyel és a templommal, a Sionnal meg Dávid házával.

Északkeleten meg északon nyúlt el a Saron völgye egészen a Földközi tengerig, mely a tiszta levegőben kék vonalnak látszott, öt mértföldnyi távolságban. Keleten magaslott az Olajfák hegye, lejtőin kertek és szőlők, olaj, füge és terebinus fák; lent futott a Kidron patak, melynek partjai most tavaszi pompában állottak, virágzó habérnal, tamariszkuszzal és fűzfákkal.

A helytartó nyugtalan volt, meg-megállt a korlátnál, hogy tekintsen a templom udvarára, ahol az emberek szokatlanul sűrűn sűrögtek-forogtak, csoportokban gomolyogtak, itt szétoszlottak, ott nagyobbakra verődtek.

Végre megjelent a tetrarcha, álmósan és véres szemekkel. — Kurtán köszönt és rögtön leült, mintha kihallgatást adna.

Nehezeze esett csak egy szót is szólni; álla felgött és nem is tudta, hogyan kezdje, mert az éjszakai orgia közben kiment a fejéből, hogy mit kell csinálnia.

Pilátus segítségére sietett: — Szólj Heródes, szíved tele van és lelked nyugtalan.

— Mit mondtál, testvér? — Tegnap arról a különös emberről beszélünk, aki felbujtította a népet.

— Helyes! Kivegztettem már ezt a Jánost; ő jár erre?

— Nem, ez egy másik.

— Hát ketten vannak?

— Igen, ez egy másik.

— De egy és ugyanaz a történetük: egy jóslat, mely születésüket megelőzte és a természetfölötti születésükről szóló mesék, akárcsak Perseusé, a mítológiában, vagy Platoné, a filozófiában, a történelemben. Valami személy esere tán?

— Nem, semiesetre sem!

— Hogy hívják? Józua, Jesse.

— Jézusnak hívják és gyermekkorát állítólag egyiptomi városokban töltötte, Heliopolisban és Leontopolisban.

— Bizonyára bűvész, vagy varázsló, nem jöhetne mulattatni engem.

— Nehéz őt megtalálni, mert hol itt látják, hol ott. De majd kikérdezzük a főpapot, ide hivattam. Lent vár.

— Micsoda láрма az ottan, a templom udvarán?

— A császár képét kell felállítani a szentélyben.

— Nagyon helyes, a mi kegyelmes császárunk, mint valami boldog él a Capriban, megveri őt unokaöccsese, Caligula, ha ugyan ősenek lehet nevezni, hisz a fiak

anyjokkal vannak összeházasodva. — És most Isten! Haha!

— Antonius Epiphaneus Zeus szobrát állította fel a zsidók szentélyében. De ez legalább Isten volt. Tiberiust, ezt az állatot állítani fel, — biztos lázadást jelent.

— Mit tehetünk ellene? Hívd a papot!

Pilátus elment Kalifás főpapért.

Heródes behunyta szemét és összefonta két karját a mellén. Minden hivatalos dolgot a mulatsága megzavarásának tekintet és különben is kurtán szokott elbánni mindennel.

Mikor Pilátus kalifással viszatért, a tetrarcha felébredt a szenderegéséből, nem tudta hogy hol van és miről van szó.

Pilátus előlépett, öntudatra ébresztette feljebbvalóját és ráfordította figyelmét arra, amit el kellett végeznie.

— Lárma van a templomban! — ez volt az első észrevétele, mert ez zavarta álmát. — Vagy úgy, a pap itt van, Micsoda láрма az ott lent?

— A Galiléi az oka, ki erőszakosságra vetemedett és kiütte a pénzváltókat a templomból.

Heródes kíváncsivá lett.

— Látni szeretném.

— Már el is ment.

— Mond csak főpap, mi van ezzel az emberrel? — igazán ő a

Messias?

— Hogyan hinném én azt? Egy szegény ácsnak a fia és nincs a helyén az esze.

— Próféta talán!

— Látja a népet, megszege a törvényt, tivornyázik, borivó és káromolja az Istent. Igen, ő azt mondja, hogy ő Isten és az egek urának a fia.

— Vannak tanuitok?

— Vannak, de ellentmondanak egymásnak.

— Hát szereztetek jobb tanukat.

— De most pap, beszéljünk másról. Tudod, hogy a szenátus beleegyezett apotheosisába és így szobrát fel kell állítani a templomban. Mit szólsz hozzá?

— Császáruknak kegyelméből élünk, de ha megtörténik ez a szentségtörés, akkor mindnyájan a halálba megyünk, mint makkabeusaink.

— Hát menjete a halálba.

Kalifás egy pillanatig gondolkodott és így szólt:

— Összehívom a nagytanácsot és tudatom vele a császár akaratát.

— Tedd meg, husvét előtt elémbe kell hoznod a Galiléit, mert látni akarom.

— Meglész.

— Menj hát békén!

Kalifás eltávozott.

— Kemény egy nép ez az Izrael, szólt Pilátus, csak hogy valamit mondjon.

— Én is izraelita vagyok, — felelte Heródes kissé nyersen, mert edomita vagyok. Ézsau nem zetségéből és anyám samáriai volt, a megvetett népből való.

Pilátus észrevette, hogy rossz

hurt pendített meg, azért háromszor ráütött botjával a padlóra. Egy nagy nyílás támadt, s ebből egy asztal emelkedett ki, gazdagon megrakva mindenféle

csemegével, amit egy római inye csak megkívánhatott.

Heródes arca felderült.

A papok udvarán állt Kalifás meg Hannas és beszélgettek egymással.

— A szentségtörést meg nem akadályozhatjuk, — mondta Kaifás és a császár szobra állni fog a szentélyben; a nép a lázadásban elpusztulna: jobb, ha urunknak áldozatot hozunk és egy hal meg az egész népért.

— Igazad van, rendkívüli engesztelő áldozatra van szükség; áldozzuk fel a Galiléit.

— Jó, de az áldozatnak ártatlannak kell lenni. Ártatlan a Galiléi?

— Ártatlan, mint a bárány.

— Hát akkor vegye magára Izrael bűneit, hogy vérevel megváltson bennünket. Ki szolgáltatja kezünkbe?

— Egyik tanítványa, aki kint áll.

— Hozd be.

— És bevezették Jánost, a későbbi evangélistát s Kaifás valatni kezdte.

— Micsoda tanúbizonyságod van a tanítóról? Vétett Mózes törvénye ellen?

— Ő beteljesítette a törvényt.

— Micsoda új parancsolatot igtatott a mi szent törvényünkbe?

— Szeressétek egymást.

— Mondta-e, hogy ő a zsidók királya?

— A mester azt mondta, hogy az én országom nem e világból való.

— Ingerelte a gyermekeket a szülők ellen?

— A mester azt mondta: Aki szereti atyját vagy anyját inkább, hogy em engemet, nem méltó az én hozzám.

— Mondotta-e, hogy jogunk van elhanyagolni polgári kötelességeinket?

— A mester azt mondta: Keressétek először az Istennek országát és annak igazságát.

— Mondotta-e a munkálkodónak, hogy hagyja abba munkáját?

— A mester azt mondta: Jöjjetek én hozzám mindnyájan, ki megfáradtatok vagy megterheltetek.

— Mondotta-e, hogy elfoglalja a világot?

— A mester azt mondta: E világon nyomoruságtok leszén, de bizzatok, én meggyőztem a világot.

Kalifás elfaradt.

— Végtere is, mindabban, a mit én most hallottam és megértettem, ez az ember egyetlen egy kérdésemre sem felelt.

— A mester lélekben és igazságban felel, ti pedig húst és betűt kérdeztek. Mi nem vagyunk egy lélek gyermekei.

— Nem értem.

— Hogy a szegényeknek az evangéliumot prédikáljam, azért küldött el engemet; hogy a megtört szíveket meggyógyítsam, a raboskodóknak a szabadságot hirdessem a vákoknak szemük világát visszatadjam, a lesültottakat megerősítsam.

— A mit esztelenségében mondtál, ember, az sem rád,

sem tanítóra nem hoz díszeséget.

— Jaj néktek, mikor minden emberek jót mondanak ti felőletek, és a ki gonoszoknak enged, minden emberek zsákmánya lesz.

— Ez még sem az, a ki a Galiléit kiszolgáltatja!

— Ők mást küldtek! — Hadd csak, Iskarióthnak hívják téged?

— Nem, Jánosnak hívják.

— Akkor menj békén, de küld el magad helyett Iskarióthot. — Várj csak! Mond el két szóban mestered tanítását az élet céljáról!

— A halál a jámborok nyeresége — felelte János minden gondolkodás nélkül.

— Az élet maga nem.

— A halálból vitetünk át az életre.

— Eleget hallottunk. Menj. Kaifás azonban ismételtette magában, mintha a maga szavából jobban megértene.

— A halál a jámborok nyeresége.

Ekkor lárma zajongott a piac és a tanácsház felől. Hannas és Kaifás felhagytak az oromzatos falra, hogy megtudják az okát.

— Már álltak ott léviták és fűrkészve néztek előre.

— Elfogták!

— Már bilinesbe verték, mint lazítót, mert megparancsolta a tanítványainak, hogy adják el a ruháikat és vásároljanak kardot.

— Fegyverben találták őket?

— Két kardot találtak.

— Akkor már el van ítélve.

Most ordítás hallatszott fel a tanácsház felől; eleinte nehezen lehetett megérteni, de egyre értetlenebbé vált. És a tömeg ordít: Feszítsd meg! Feszítsd meg!

— Ez talán mégis nagyon kemény büntetés volna, — szólt Kaifás.

— Nem, felelte a lévita, — egyik tanítványa, valami Simon vagy Péter, kardot rántott és Malchus szolgára sújtott és megsebesítette.

— Kell-e több tanu?

— De a mester azt mondta: "tedd el a te szabályadat helyére, mert valakik fegyvert fognak, fegyverrel kell veszniök."

— Ebből nem lehet kiokoskodni! — szólt Hannas és le szállott.

A nép pedig ordítá: Feszítsd meg! Feszítsd meg!

VIGASZ.

Y. bürzseárnyak meghalt a felesége. Nagy szomorúság van a háznál; Y. busan ül a szegény asszony teteme mellett.

Este tíz órakor megjelenik a háznál egy fiatal ügyvéd, aki évek óta házi barát Y.-éknél.

A fiskális kétségbe van esve. Leül a busuló örvény mellé és elkezd zokogni. Y. csak nézi, nézi, amint a fiatal ember könyei hullanak és ridegen hallgatja jajgatását.

— Ez így tart egy óráig. Ekkor a férfi már nem bírja tovább a házi barát panaszos kesergését, odalép hozzá, a vállán megérinti és így szól hozzá:

— Na ne sirjon már! Nemsokára megint megvisszát!

A k

A püspök

páter Verneau mérték volt szó. A páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

Páter Verneau mértékének egyik éppen nagy munkásoknál és izgága.

A királyné kincses ládikája

IRTA: LAGERLÖF ZELMA.

A püspök magához hívatta a páter Veneau-t. A legnagyobb mértékben kínos ügyről volt szó. A pátert kiküldték prédikációt mondani Charleroi vidékének egyik gyártelepére, ahol éppen nagy sztrájk dühöngött; a munkások meglehetősen féktelenül és izgága módra viselkedtek. Pater Veneau beszámolt a püspöknek arról, hogy alig tette lábát a "fekete föld"-re, egyik munkásvezértől levelet kapott, melynek értelmében szabad volt ugyan beszédjét elmondania, de ha "predikációjában Istent nem emlegetni — akár nyíltan, akár ravasz kerülővel — akkor zenebona lesz a templomban." Mikor a szószékről szemügyre vettem a tömeget, magyarázta a páter, — pillanatra sem kételkedtem abban, hogy meg is tesz, a mit ígérnek.

Páter Veneau apró, száraz emberke volt. A püspök úgy tekintett le rá, mint valami alacsonyabb rendű lényre. Az ilyen borotvátlan, kissé piszkos külsejű, jelentéktelen arcú barát persze hogy gyáva. Hiszen fél még tőle is, a püspöktől.

— Azt is jelentették nekem — szölt az egyházfő — hogy ön teljesítette a munkások követelését. Aligha kell hangsúlyoznom...

— Monseigneur — vágott közbe teljes alázattal a páter — azt hiszem, helyesen emlékszik az egyház, ha ott, a hol lehetséges, kiter a zavaró törekvések elől.

— Jó, jó, de olyan templom, a melyben nem merik Isten nevét emlegetni...

— Hallotta, monseigneur, a predikációm?

A püspök fel s alá járt szobájában, hogy lecsillapodjék.

— Ön természetesen betéve is tudja!

— Természetesen, monseigneur.

— Mondja hát el, páter Veneau, a hogy ott mondta. De szóról-szóra, teljes hűséggel.

A püspök egy karosszékbe foglalt helyet. A páter elébe állt.

— Polgártársak és polgártársnők! — kezdte s előadásainak rendes modorát vette föl.

A püspök összereszt.

— Szeretik, ha így szólítják őket, monseigneur.

— Nem tesz semmit; csak folytassa! — mondta az egyházfő.

A püspök testén halk borzongás futott végig. Az a két szó csodálatos módon szeme elé rajzolta a helyzetet. Látta a "fekete föld" gyermekeinek gyülekezetét, melyhez páter Veneau szavait intézte; látta a durva arcokat, a rongyos öltözékeket, a szilaj jókedvet: látta a tömeget, melyre senkinek sem volt gondja.

— Polgártársak és polgártársnők! — kezdte újból páter Veneau. — Élt itt a mi országunkban egy császárné, név szerint Mária Terézia. A legkiválóbb uralkodónő, a legbölcsebb, legjelesebb, ki valaha Belgium trónján ült.

Más uralkodót, polgártársak, utódja követ a birborszáken, maga elveszti hatalmát a nép fölött, Mária Teréziával nem így áll a dolog. Elveszthette trónját Magyarországon és Ausztriában, má-

sokra szállhatott Brabant és Limburg, de soha Westflandria hű grófsága. Westflandriában, hol legutóbbi éveimet töltöttem, ma sem ismernek más uralkodót, csak egyet, Mária Teréziát. Hogy Lipót király Brüsszelben él, tudjuk, de mit sem gondolunk vele. Mária Terézia uralkodik a távol tengereken.

Főképp pedig a halászfalvakban Minól messzebbre kerül valaki a tengeren, annál nagyobbak látja a nemes császárné dicsőségét.

Nem dönthette meg hatalmát sem a nagy forradalom, sem a császárság. Nem volt erre elég hatalma a hollandusoknak sem. Hogy is dönthették volna meg? A tenger gyermekeiért nem tettek ők annyit, hogy a nagy császárné működésével össze lehetett volna hasonlítani. Mit nem ajándékozott a fővenypartok népének! Polgártársak, nem lehet azt fölbeesülni!

Uralkodásának kezdetén, körülbelül százötven évvel ezelőtt, utazást tett Belgiumban. Meglátogatta Brüsszelt és Brügget, elkerülte Liégebe, Louvainbe s mi-

kor már elegendő nagy városban, szoborral ékes városokban telt gyönyörűsége, kironult a tengerpartra, hogy megismerje a tengert és a homokzátanyokat.

Nem vigasztaló az eléje táruló látvány. Kénytelen volt belátni, hogy a tenger nagyobb, hatalmasabb, semhogy emberi bátorság küzdelembe szállhatna vele.

Látta a segélytelen, védtelen partokat, a tömérdek homokzátanyt, melyeket egykor a tenger árja borított s újból is elboríthatott; a szétesett, besüppedt töltéseket. Látta a sással, kákvál benőtt, elhomokosodott kikötőket, a mocsarakat, a homokzátanyok partján épült, viharrosolta halászkunyhókat, melyek valósággal oda voltak vetve a tenger tombolásának; a roskatag, nyomorúságos templomokat, melyeket a partról messzire, futóhomok és vadzab kietlenségébe üzött a tenger haragja.

Egy teljes napot töltött a nagy császárné a tengeren; meghallgatta az áradások és elmosott falvak bus történetét; megnézte azt a helyet, hol a kis országnak egy

jókora darabja a tengerbe szakadt; elhajózott oda, a hol a hagyomány szerint egy ősi templom áll a tenger mélyében és végül fölborította azok nevét, kik a vízbe fultak, állatok seregét, melyek a hullámok közt veszttek el, mikor a tenger romboló ereje legutóbb végigsöpörte a zátonyokat.

Egész napon át azon járt a jó császárné csöndes gondolata: mikép segíthetnek a zátonyok szegény népén? Nem tilthatom meg a tengernek, hogy föl ne tornyosuljon és alá ne szálljon; nem hagyhatom meg neki, hogy a partokat alá ne ássa; nem köthetem meg a szelet, nem parancsolhatom meg neki, hogy a halászbarkákat föl ne borítsa; nem üzhetek halakat a halászok hálóiba s a partj vadzabot sem varázsolhatom tápláló buzává. Nincs oly királya a világnak, ki ezt a szerencsétlen népet megoltalmazhatná balsorsától.

Másnap vasárnap volt, a királyné misét hallgatott Blankenbergében. A Dunkerque és Sluis közötti területről özönlött a zátonyok népe, hogy jötevéjét láthassa. Micsoda előtt a császárné körüljárni a elbeszélgetett a néppel.

Az első, ki utjába került, a niporti kikötőmester volt.

— Mi ujság városomban? — kérde a császárné.

— Semmi különös — válaszolt a kikötőmester. — Legfőleg, hogy Artsens Cornelius csónakját az éjjel fölborította a vihar. Szegény embert ma reggel találták meg a parton; csónakja orrán lovagolt.

— Még szerencse, hogy életét megmentette — jegyezte meg a császárné.

— Senki sem tudhatja, szerencse-e! Mire szárazra hozták, kitért rajta a téboly.

— Persze, a félelemtől!

— Attól — hangzott a kikötőmester válasza. — Nagy bajunk nekünk, niuportiaknak, hogy nincs senkink, semmink, a miben veszedelem idején bízhatnánk. Cornelius jól tudta, hogy ha tengerbe vész, felesége és gyermekei éhen pusztulnak. Ez a gondolat hajtotta örületbe.

— Szóval nagy szükségtek volna valamire, amiben remélhetnétek, a mire hagyatkozhatnátok.

— Ugy van, — erősítette a kikötőmester. — A tenger veszélyes, földünk ingadozó, a halászat s a keresetünk bizonytalan. Nagyon is kellene nekünk valami, a mire rábízhatnánk életünket.

A királyné tovább haladt s Heyst város plébánosa előtt állt meg.

— Mi ujság van Heystben? — szöltötte meg.

— Nem sok. Van Ravesteyn Jákob föl hagyott a mocsárszártással, kikötőépítéssel; letett a világitó torony építésének gondolatáról is. Egyáltalában felhagyott minden hasznos munkával, a mi régebben foglalkoztatta.

— De hát miért? — kérde a császárné.

— Valami örökséget kapott. Kisebb összeget, mint várta.

— Most legalább biztos pénze van a kezében. Nemde!

— Valóban, — válaszolt a plébános. — De mióta vagyona van, semmi nagyba sem mer befog-

VERONIKA

Veronika, ha képed álmaimban
Föltűnt a tépett mirtusok között;
Ugy láttalak az ő keresztje mellett,
Akinek arca vértől gyöngyözött.
Ott állottál és reszkető kezeiddel
Törled le izzadt, forró homlokát
S mentél utána tovább...

Nehéz az ut s oh jaj, a vég közelg már...
A nép morogta: "Oda van halott!"
A vég közelg, a könnyező tanítványt
S a megtört asszonyt te vigasztalod...
A vég közelg, virág közt vagy keresztben
Az elmulás, hajh, mindig nyugtot ad...
S mentél utána tovább...

Körülfogott a város száz leánya
És megcsodálta titkolt bánatod.
És szállt a szó, vénasszonyok beszéde:
"A vőlegényed ugyan várhatod!
Szegény leány, szegény szív mit akarhat?
Uj életet, föltámadást, csodát!"
S mentél utána tovább...

És szölt a város annyi délceg ifja:
"Veronika, oh jöjj, oh jöjj ide!
Itt forr a vér, itt lüktet még az élet,
A szerelem a legszentebb igel!"
A szerelem?... Egy édes, szüzi álom,
Ha úgy tudod, hogy az övé fog át...
S mentél utána tovább...

En láttalak. Oh milyen lélek volt az!
En érezem, mit szived érezett...
Veronika, hadd csókolom rajongva
Te tövisektől vérező kezed!
A lány te voltál s te maradsz örökké,
Ki letörölted forró homlokát,
S mentél utána tovább...

GELLÉRT OSZKÁR.

ni, fél, hogy pénzéből nem futja.
— Hát nektek? heystieknek, oly határtalan segítségre volna szükségtek, hogy boldoguljatok? kérdé a császárné.

— Ugy van, — erősítette a plébános. — Rendkívül sok a tenni-valónk, de addig mitsem tehetünk, míg nem vagyunk bizonyosak, hogy kiapadhatatlan segítség áll a hátunk mögött.

A császárné tovább haladt s Middelkerke legöregebb révkapitányánál kérdezősködött a város újdonságai felől.

— Semmi újságot sem tudok. — mondta a révkalauz — legföljebb, hogy Van der Meer Jan és Neerwinden Luca közt nagy harag támadt.

— Harag?
— Az. Ráakadtak a tőkehalaknak arra a fészke, melyet egész életükön át kerestek. Gyermekkoruktól fogva hallottak róla mesélni s szerzetést kalandoztak a tengeren, hogy megtalálják. Testilki jóbarátságban éltek. Most, hogy ráakadtak a halfészkekre, esküdt ellenségei lettek egymásnak.

— Jobb lett volna, ha rá sem akadnak, — mondta a császárné. — Bizony jobb lett volna, sokkal jobb lett volna, — erősítette az öreg.

— Akkor hát a ti bajaitok segítőorvosát is bizonyára olyan jól el kellene rejteni, hogy senki rá ne akadjon!

— Ugy van, úgy van! — helyeselte a révkalauz. — Jól el kellene rejteni, mert ha fölfedeznek, vizsoly és porlekedés származnék a dolgból, vagy nyomban elfecsérelnek a segítséget s akkor mi haszna sem lenne.

A császárné felsóhajtott s belátta, hogy itt nem tehet semmit. Aztán elment a misére s térdén állva egyre azért imádkozott, hogy valamiképp mégis segítségére lehessen népének. És engedelmetekkel polgártársak, a császárné a misé végén tisztában is volt azzal, hogy jobb valamit tenni, mint semmit. Mikor az emberek kijöttek a miséről, a császárné felállt a templom lépcsőjére és beszédet mondott.

Westflandria soha ezt a pillanatot el nem felejté. A császárné uralkodói szépség volt s uralkodóhoz méltó volt öltözete is. Fején koronát, vállán palástot hordott, kezében pedig jogarát tartotta. Magasra fésült, fehérpunderes hajának hullámai közt egy sor nagy igazgyöngy ékeskedett. Fénylő, vörös selyemből készült ruháján flamand csipke hullott végig. Lábán magassarku, piros cipő volt, melynek esztjét egy pompás ékszer alkotta. Manapság is ilyen az öltözéke, ha Westflandriát kormányozza.

Szólván pedig a zátonyok népehez, tudomásukra hozta akaratát. Elmondta, mennyit gondolkozott a segítség módján. Elmondta, hogy belátja, nines módjában a tengert lecsöndesíteni, a szelet lekötöni, a halak özönét a part felé irányítani s a parti vadzabot buzavá varázsolni. De a mit erőtlén ember léte megtehet, azt megteszi.

Mig beszélt, mindenki térdén állva hallgatta. Érezték, hogy soha szelidebb, anyaiab sziv nem dobogott értük. A császárné úgy beszélt sanyaru életükről, hogy könnyet esalt a szemükbe.

— Most azonban — mondta a császárné, — elhatároztam, hogy

hagyok itt egy kincsesládikát, azzal együtt, a mi benne van. Adom azoknak, a kik nehéz életüket a homokzátonyokon küzdik végig. Ez az egyetlen, a mit nyujt hatok; bocsássatok meg, hogy adományom oly esekély. — Ezeket mondván, neki magának is könnyek borították szemét.

Megkérdezte ezután, igérik-e esküvel, hogy esakis akkor folyamodnak a kincshez, ha az inség akkora, hogy nagyobb már nem lehet? Megesküsznek-e arra, hogy ha a kincsre szükségük nem lesz, sértetlenül hagyják utódikra? Végül pedig megfogadják-e egyenkint, hogy sohasem törek-szenek a kincsre hatalmukba keríteni, hanem örök időkre az egész halásznép közös kincsének tekintik?

Hogy megesküsznek-e minderre? Egytől-egyig megesküdtek. Áldották a nemes császárnét, s a hála könnyeit sirták. Maga a császárné is könnyezett. Egyre ismételte, hogy ő jól tudja, mennyire szükségük volna kimondhatatlan szeretésére, soha ki nem fogyó segítőforrásra, végtelen bőségű támogatásra, a melyben megbizhatnának, ám ezeket ő meg nem adhatja. Sohasem érezte hatalmának gyöngeségét annyira, mint künn, a homokzátonyok sivar földjén.

Higyjétek el, polgártársak, hogy a császárné esakis uralkodói bölcsességének /öntudatlan erejével, a mely a egyszerű aszszonnyal együtt született, többet ért el, mint maga is remélte. Ezért mondhatjuk, hogy Mária Terézia uralkodik még manapság is Westflandriában.

Nagy örömötök telnek benne, hallani arról a tömérédek áldásról, a mit a császárné ajándéka hozott Westflandriára. Az emberek ott van most miben bizniok. Nekik erre épp olyan szükségük van, mint édes mindnyájunknak. Bármekkora inség szakad is rájuk, kétségbeesés nem fogja el lelküket.

Nekem elmondták odakünn, milyen a császárné kincsesládikája. Hát olyan, mint szent Orsolya brüggei szekrénykéje, csak hogy sokkal szebb. A bécsi dómtéplom mására készült. Szinaranyból való; oldalain a legtisztább alabástromból a császárné élettörténete van kifatagva; négy tornyoskáján pedig az a négy gyémánt esillog, melyet a császárné a török szultán ajándékkoronájával kapott; végül a homlokzatán a császárné rubinköböl kirakott neve ékeskedik. Ha pedig megkérdelem Westflandriában, látják-e már a ládikát, bátran felelik, hogy életveszélyben forgó hajótöröttek állandóan maguk előtt, a hullámok tetején látják, jelölül annak, hogy nem kell feleségük és gyermekeik sorsán aggódnok, még ha az volna is a sors végzése, hogy megváljanak tőlük.

Egyedül ezek látták a kincset. Senki másnak nem adatott meg, hogy szemügyre vegye. Ti is tudjátok, polgártársak, hogy a császárné nem mondta meg, mekkora kincset rejt a ládika. Ha valaki mégis kételkednék a ládika hajdanvaló s ma is élő áldásos erejében, csak arra kérem, menjen a tengerre s nézzen körül. Sáncokat, nagy építményeket lát; a tenger töltések és hullámtörök korlátja mögött megfékezve, lenyűgözve pihen,

pusztításainak vége van; a homokzátonyokon /zöldelő mezők virulnak, a tengerparton gyarapodó városok, fürdőhelyek ontják a gazdaságot. Valahány világitótornyot, kikötőt, hajót építettek, valahány töltést raktak, mindig az járt eszükben: Ha a magunk erejéből nem futná, majd segít kegyes császárnénk, Mária Terézia. Így buzdították magukat, ám a saját erejükből is mindig futotta.

Ti is tudjátok, polgártársak, hogy a császárné nem árulta el, kire biza a kincset. Ugy-e, okosan cselekedett? Egy valakinek örízetében van, de ez az ember esakis akkor áll elő, akkor tárja föl a kincs rejtékelyét, ha kivétel nélkül mindenki beleegyezett a császárné adományának felosztásába. Ilyenformán mindenki szentül tudja, hogy a kincs sem a jelenben, sem a jövőben igazságtalan felosztásra nem kerül. Közös birtoka valamennyjüknök. Nines, a ki ne lenne meggyőződve, hogy reá éppugy gondolt a császárné, mint szomszédjára. Vizsoly és irigység, miként régebben, nem oszthatja meg a népet, mert a jók javát közösen bírják.

A püspök itt belevágott Verneau páter szavába.

— Elég, — mondta. — Hogy fejezte be szónoklatát?

— Azt mondtam — válaszolt a barát, — nagy kár, hogy a jó császárné Charleroiban soha sem járt. Minő kár, hogy nekik ninesen kincsesládikájuk. Semmire sem volna inkább szükségük azokban a nagy dolgokban, a miket véghez akarnak vinni. Ezt mondtam.

— Nos? — kérdezte a püspök. — Egy pár répa repült felém, füttyszó is hallatszott, de akkor már nem voltam a szószéken. Nines tovább.

— Megértették, — jegyezte meg a püspök — hogy az isteni gondviselésről volt szó.

A kis szerzetes bólintott. — Megértették, a mit megértetni akart velük, hogy az a hatalom, melyet ők nem látván, kigunyolnak távol maradt tőlük. Mert mihelyest kézzelfogható formában megjelennek, tisztelenség nyilvánulna meg iránta. Gratulálók önnök.

A szerzetes meghajtotta magát s az ajtó felé tartott. A püspök utána sietett. Arca csupa jóakarát volt.

— De hát a kincsesládika?... Hisznek még benne azok az emberek?

— De mennyire hisznek, monseigneur!

— És a kincs? Létezett valaha?

— Engedelmevel, monseigneur, megígértém...

— Nekem meg szabad mondania...

— A blankenbergi plébános örzi. Megmutatta. Vaspántokkal ellátott kicsiny faláda.

— És?...

— A fenekén husz Mária-tallér van.

A püspök mosolygott, de arca nyomban komolyra vált.

— Illő-e egy faládikát az isteni gondviseléshez hasonlitanunk?

— Minden hasonlt sántit, monseigneur. Az emberi gondolatok hívságosak.

Páter Verneau még egyszer meghajtotta magát és elhagyta a püspök lakosztályát.

HUMOR

A BIBLIABÓL.

A "Gyermekszájából" című történetekről már régen meg van állapítva, hogy mindig felnőttek csinálják. És még így is száz közül átlag csak ket-tő jó. Ezt a történetet, akár megfontolt, akár kitalálták, azért közöljük, mert nem a kilencvennyolc közül való.

A hittanórán a tanító azt kérdezi egy kis fiutól:

— Milyen bünt követett el Ádám a paradicsomban?

— Evett a tiltott fa gyümölcséből!

— felel a gyerek.

— Jól van, fiam. És ki bírta rá a bűnre Ádámot?

— Éva.

— Hát — javítja ki a tanító — nem éppen Éva, hanem a kígyó. És mondd meg nekem, fiam, hogyan büntette meg az Ur Ádámot?

— Az Ur Ádámot úgy büntette meg... azzal büntette meg... — da

dogott a kisfiú és nem tudott feleletet adni El is hallgatott.

Ekkor egy kis nyolcéves leányka felnyujtja az ujját:

— Tanító ur, tanító ur!

A tanító feléje fordul:

— Nos, Erzsike, te tudod? Hát mondd meg te szépen, hogyan büntette meg az Ur az engedetlen Ádámot?

A kislány felpattant a helyéről:

— Az Ur úgy büntette meg Ádámot — hadarta — hogy évát feleségül kellett neki venni...

A DIFFERENCIA

A Kereskedelmi Bank egyik igazgatóját kereste egy állásunküli bankhivatalnok. Kezében szorongatott egy ajánlólevelet, melyben egy jóakarója protogálta őt a bankhoz.

Szerzetéslettségére az igazgatót nem találta a hivatalában.

— No, majd fel fogom keresni a lakásán! — mondotta a titkárnak, aki nál jelentkezett.

— Hiába fárad, barátom — világosította fel a titkár, aki régi ismerőse — az igazgató ur elutazott Nizzába.

A szegény fiatalember roppant elkeseredett:

— Nyáron, amikor kerestem az igazgató urat — panasolta dühösen — Svájcban hűsölt... Az Isten akárhová tegye ezeket a gazdag embereket: nyáron Svájcban, télen a Rivierán...

— Soh'se dühösködjék — vigasztalta mosolyogva a titkár — hiszen, mint látja, csak nagyon esekély a különbség a szegény és a gazdag emberek között...

— Ugyan? Csekély a különbség?

— Persze. Mi szegények, nyáron izadunk és télen fagyoskodunk; ők: a gazdagok, télen izadnak és nyáron fagyoskodnak... Ez az egész!

TROMP.

Egy belvárosi ékszerésznél történt karácsony táján ez a kis eset.

Belép a boltba egy idős hölgy.

— Kérem — mondja — valami esinos kis gyűrűt kérnék a kislányom számára.

— Hány éves a kislány? — kérde az ékszerész.

— Tizenhárom.

Keresgélnék. A mama scrra nézi a gyűrűket és mindenikről úgy találja, hogy nagy. Az ékszerész azt mondja, hogy ezen lehet segíteni: a gyűrűt könnyen kerekítik kisebbre a műhelyben. A mama azonban nem szándékozik belemenni ebbe. Végül gúnyosan szól:

— Ez mind tizenhat-tizenhét éves leányoknak való. Majd megvárom, amíg tizenhátevés lesz.

Az ékszerész dühbe jön erre a maliciára:

— Megvárja? — szól. — Hát tessék helyet foglalni.

Azzal a faképnél hagyja és más vevőhöz fordul.

A FE

PÁSZTORÓSEI

fánykát, jutok. Neki a bod-fellegetre kellett melyek mint sárga lyogtak a vonat-pásztorok ivadéka-kete pásztor lett.

De azért a esz-szerette nézni, m-kánkint, mikor-maságban hallgat-ült a vasuti őrhát-tórsípján furulyá-a pütákat, vagy-a azt maga sem tud.

Ilyenkor álmögde-nagy érzésekkel te-vágyott esillagmá-sinpár, amely a-züstösen tündöklő-előtte, mintha mes-nék a szimorkázó, és fények milliárd.

Ritkán egy-egy-gott el előtte, min-va mérhételesen sze-lyenkor piros lát-a háza elé, be-be-g-világított ablakok-emberek, magukba-biskoltak. Egy-eg-rósból kocsiban a-tündér nyugtatóköl-len célok felé röpi-toló vonat azonban-meg a kis kalyiba-méltóságosan vitte-ga kis világát. A-szemében ez volt-a melyet csak abl-ismért.

Egy éjszaka me-e vonat piros szem-sebb, mint ember-minőjárt észre ves-pici kis őrházból-xissza egy-egy pír-Meglobálta a lá-vigan keringett ké-dig, míg a vonat-gott. Akkor maga-még egy kicsit k-éjszakában, amely-elvészett a vonat-tolása.

Egyszerre valam-hajtást, halk-nyög-fel a bokorból. Ős-A hang olyan volt, zett madár, de er-rongatóbb.

A hang felé siet-esak észrevette, hog-valami fehérség vi-— Egy ember, e-esett a vonatról.

Ezek a gondolato-gyorsan az agyába-világított a fehér-mellé tette lámpáj-a fehérruhás nőt, lehunyit szemü fia-tiút eléje. Szoke ha-nrólvá és ajka előt-gett, halkau tánco-sok szelére.

Ölbe vette a leá-a kis őrházba, a ho-akadt elég pihá d-esupa esikre, hab, csupa csipke terfú-A leány ájulva fek-Ecettel dörsölte-mire lassankint ma-néhéz árnyas pillá-egy zafir fénye sz-

— Nem vagyok-Ez volt az első l-tem a vonatról.

A FEKETE PÁSZTOR

IRTA: SZINI GYULA.

PÁSZTORÓSEI még fehér báránykákat, juhokat, legeltettek. Neki a bodor, fekete füstfellegekre kellett vigyáznia, a melyek mint sötét nyájak gomolyogtak a vonat után. A fehér pásztorok ivadékból füstös, fekete pásztor lett.

De azért a csillagokat épugy szerette nézni, mint ősei. Éjszakánként, mikor holdfényes némaságban hallgatott a róna, ott ült a vasúti órház előtt és pásztorcipján furulyázott. Tanulta-e a nótákat, vagy maga csinálta-e, azt maga sem tudta.

Ilyenkor álmódzott. Névtelen, nagy érzésekkel telt meg a lelke, vágyott csillagmagasságra és a sünipár, amely a holdvilágban ezüstösen tündöklött, olyan volt előtte, mintha messze túl felszökne a szürkés, mészvilágok és fények milliárdjai közé.

Ritkán egy-egy vonat robogott el előtte, mintha vasszárnyával mérhetetlen szeleket esapdosna. Ilyenkor piros lámpásával kiállt a háza elé, bepillantott a ki-világított ablakokba, hol furcsa emberek, magukba mélyedve bóbiskoltak. Egy-egy cifrabb, pirosbélű kocsiiban olykor egy-egy tündér nyujtózódott, ismeretlen célok felé röptette. A zakatoló vonat azonban soha sem állt meg a kis kalyibá előtt, hanem méltóságosan vitte tovább a maga kis világát. A füstös pásztor szemében ez volt a nagy világ, a melyet csak ablaküvegeken át ismert.

Egy éjszaka megint felesült a vonat piros szemé, a mely élsebb, mint ember szeme, mert mindjárt észre veszi, ha egy lepici kis órházból nem kaesint vissza egy-egy piros kis szem.

Meglöbálta a lámpását, amely vigan keringett körben mindaddig, míg a vonat el nem robogott. Akkor magára maradt és még egy kicsit körülnézett az éjszakában, amelyben lassankint elvészett a vonat halkuló zakatolása.

Egyszerre valami gyászos sóhajást, halk nyögés hallatszott fel a bokorból. Összerezent. — A hang olyan volt, mint egy sebzett madaré, de erősebb, szívzorongatóbb.

A hang felé sietett és egyszer csak észrevette, hogy a bokorból valami fehérség villan ki.

— Egy ember, egy nő, — leestett a vonatról.

Ezek a gondolatok cikáztak át gyorsan az agyában. Mikor rávilágított a fehér testre. Maga mellé tette lámpáját és felölelte a fehérruhás nőt. Egy sápadt, lehunyt szemű fiatal leányarca tánt eléje. Szőke haja ki volt bönörvélve és ajkái előtt, amely lihegett, halkan táncolt a sóhajtasok szelére.

Ölbe vette a leányt és bevitte a kis órházba, a hol hirtelen nem akadt elég puha dolog, ahová a csupa csipke, hab, fodor, szinte csupa cukor termetet letegye. A leány ájulva feküdt az ágyon. Ecettel dörzsölte a homlokát, mire lassankint magához tért és nehéz arnyas pillái alól szinte egy zafir fénye szökött ki.

— Nem vagyok összetörve? — Ez volt az első kérdése. Leestem a vonatról.

Megtapogatta magát. Nyujtózódott és mivel mi bajt sem érzett, csaknem ujjongó hangon kérte:

— Vízet!

Néhány kortyot nyelt és aztán elaludt.

A pásztor csak egyenletes lélegzését hallotta már néhány perc múlva. Nem volt lelke felébreszteni.

Egész éjjel virrasztott, hogy a leány első hívására megjelenessen. Csak pitymallátkor nyomta el kissé az álmot.

Madárszóval ébredt a nap. — Egy-egy élsebb fütty költögette a félig álmos csivogókat. — Az éjszaka, a titokzatos virásló, szemlátomást szökött nyugat felé és futásában elszórta keresztéletű gyémántjait, fűszloit, virág kelyhében csillogó harmatcsöppjeit.

Nagy szívdobogásra ébredt fel a füstös pásztor. Olyan szepet álmódott, hogy szinte megdöbben tőle: szegény embernek koldus gyáva az álma is.

Alszik, szolt magában, amint a csöpp ablakon át meglátta a párna csücskét, amely hódombjában aranyat rejtgetett. Egy szürke veréb, amely enni jart az ablakfiókba, megkopogtatta az üveget.

— Hess, szolt rá és a madár elröpült. Csöndes, tiszta volt a levegő, a pásztor hallgatózott: halk lélekezés, nesze hallatszott ki az abakon, halk zúmogás, mint a pókhalóba akadt szunyog vagy mint a kis gyermeké. — Egy pillangó, csalóka színéréssével, rászáll a pásztor kék zubbjára, a tegnapi ruha van rajta. Jó szerencséje, hogy ünneplője és tiszta gyölesé kint volt a lábában, a pitvarban. Gyorsan felöltötte a rojtos üngöt, a vásárnapi köntöst. A túlkros eszmát és babonából — bár erősen röstelte a dolgot — az arcát is megfürösztötte a reggeli harmatban. Kezét, recés-ráncos barna kezét már homokkal mosta meg tiszta kutvizben. Sietett, hogy meg ne lepjék.

És aztán méhdöngéselés, darázsdongás közepett bokrétát is szedett szagos mezei virágokból, a rozsmaringot pedig ki nem felejtette volna a félvilágért sem.

— Kérem — szolt meg hirtelen a háta mögött egy gyenge női hang. Gyorsan megfordult és úgy zakatolt a szíve, hogy elfelejtett jóreggelt köszönni.

— Kérem — szolt a leány kissé szégyellősen, — hol lehetne itt megmosakodni?

Virágos, habos, csipkés dereka körül szabad volt.

— Mindjárt merek a kutból, szolgálatjára, — szolt a legény és csaknem elkabulva szaladt a kuthoz. Hozta a vizet és alázatosan mondta:

— Elkerülök majd a retré, addig a kisasszony bátran megmosakodhatik.

— Nem szükséges, csak a kezem és arcom mártom bele.

És mindjárt ott a yödörből megfeeskenedte sápadt arcát, negy szemét, melyre pillája sötét árnyékot vetett. Kezével lubickolt a vízben és gyöngyöket fecsentett szét a napsugárban.

Megnedvesítette az ajkát és mosolyogva kérdezte:

— Szép vagyok?

— Ist... — szolt a legény, de lenyelte a szót, mert érezte, hogy imádság, vagy káromkodás lett volna belőle. És a leány még egyszer ránézett, a szemével rá-tüztött, mint a nap, úgy, hogy a pásztor összerázkódott, mint a galamb, mikor turbékol.

— Nem tetszem magának — inceskedett a leány és a legény csak kétségbeesett mozdulattal tudott felelni, mint a néma.

— De azért ad nekem enni? — mosolygott tovább a leány. — Ehes vagyok mint a farkas.

A pásztor néma halát adott az istennek, hogy kedvét, sőt az étvágyát is visszaadta a boldogtalanoknak.

— Szerény viskóban — hebegte — csak tejjel élünk. Ha a kisasszony meg nem vetné, lelkemből adnám.

— En is tejet szoktam inni, nem csokoládét, — mondta a leány olyan hangon, a mit népszínművekben tanult meg. Mert színésznő volt.

A mi tejszín csak volt az élestarban, azt a pásztor beleöntötte egy porcellán csuporba, a minek arany volt a szegélye és a mit a vásáron vett diszül az asztalra. A leány nyalakodott, mint a macska és tejtőlós lett a piros szájaszélé.

— Jaj, de szép itt, — tört ki belőle önkénytelenül és körülnézett a nagy, tiszta rónán. Leült a padkára, amely kis hófehér, kenyeresütes szagu órház előtt volt. Felfőtte akáclobb - tartott ernyőt, mozdulatlanul és vidám leveleiből.

— Jaj, de szép a háza, — szolt újra a leány, amint észrevette, hogy folyondár fut fel a falára.

— Rossz vityiló, — szerénykedett a legény.

— És ez miesoda szép virág itt? — mutatott a kis kertre, a mely néhány negyszögöl volt.

— Ez csak olyan bab. Virágzik.

— Epret nem lehet itt enni? — kérdezte a leány és jó kedvel lóbálta a lábát, a mely keresztbe volt téve és fehér topánba volt bujtatva.

— Epret — szolt a legény — hozok mindjárt. Itt van a kis erdőben, — és már szaladni is akart.

— Nincs az messze, — Órányira, — felelte a legény, bár tudta, hogy legalább két órába kerül, míg odaér.

— Akkor maradjon. Mit csinálök én itt addig? Maga nélkül!

És a pásztor úgy érezte, mintha mesében, álomban gázolna és a hangok fátyolon keresztül érkezének fejébe. De nyomban megjött világossága, mikor arra gondolt, hogy mit adhatna még enni tündérvendégének. Oldalas szalonná, tojás, sonka volt az élestarban, de ki tudja, hogy mit eszik az ilyen idegen madár? Elő sem mert velök hozakodni.

— Falatka kenyeret kaphatnék? — kérdezte a színésznő.

— Kalácsom is van! — ujjongott fel a legény és csodálko-

zott, hogy hamarabb nem jutott eszébe az omlós, székfűszeges kalács.

Pirosnyelű, turi bieskájával szegte meg a kalácsot, amelyből mohó, édes, nyvet csiklandozó illat áradt ki. A leány valósággal majszolta a kalácsot és közben lehuntya a szemét, mint a macska, mikor dözsöl. Ilyenkor annál inkább ragyogott vérpiros ajka és kivillant gyöngyfoga, a mely az omló kalácsba mélyedt. A színésznő szinte belefáradt a falánk evésbe és utána lasan, széles jó érzéssel, tarta szét gömbölyü karját.

— Szereti a szép dalt? — kérdezte a pásztorotól.

— Szeretem — felelte öszintén. — Olykor magam is furulyázok.

— Kísérjen, — kapott szavába a leány. A pásztor meghökent, nem tudta, hogy mire értesse a kíséret és csaknem öntudatlanul felelte rá:

— Akar mindamalig. Röstelte a kicsuszott szót, azt hitte, hogy rosszul hangzik, pedig a leány olyasmit gondolt magában, hogy: "Ism, ezek a pásztorlegények!"

— Hát hozza ki a furulyát, — szolt a leány, hogy a pásztor nem mozdult.

— Vagy úgy, a furulyámat, eszmélt fel a legény és beszélni érte a szobába.

Még arra is érkezése volt, hogy odabenn gyorsan megcsokolja a habos párnát.

— Ismeri ezt a nótát? — kérdezte a leány, amint a pásztor kijött. — "Furulyázom esteleste ablakod alatt..."

Honnan ismerte volna a legény? Olyan nótá volt, amit gérokkos haramiak irnak zongorára, négy kézre. A leány azért énekelte, a pásztor pedig áhitattal hallgatta a szavakat, amelyeket értett és amelyekről azt hitte, hogy máskepp kell érteni, az urak módjára.

— Tetszik? — kérdezte végül a leány és be sem várta a feleletet. — Persze, maguk szebbeket tudnak itt falni.

— Csak olyan közönségeset, — felelte a legény.

— Énekeljen egyet.

— Nem arra való a hangom, inkább majd elfurulyázom, szolgálatjára.

A leánynak feltűnt a "szolgálatjára" szó, amelyet a pásztor alázatosan hozzábígygyszott minden mondathoz.

— Ne mondja ezt nekem. — Nem vagyok én kegyelmes asszony. Én csak színésznő vagyok.

Színésznő. A pásztor ajka nyitva maradt a szóra, mint a mesét hallgató gyermeké. Színésznő. Hallott már erről, mint a griffmadárról, a táplóról, a sellőről, Óperenciáról és messi-messzi esodálatos országookról, hol az emberek arany füget szednek a fáról. Színház. Ez az ő szemében a gazdag emberek tündérvilága volt. Színésznő. Hogy habból, vérből valók, honnan is jöttette volna? Katonaviselt emberek tödítöftak neki a színházról és a beszédjüket úgy hallgatta, mint a fonóbeli reget.

(Folytatás a 15-ik oldalon)

FEBRIS LEONIA

IRTA: CHOLNOKY VIKTOR.

Juini délután egy előkelő budapesti étteremben. A halvány sárga függönyök össze vannak húzva, kívül a hullámos vasrudók félig leeresztve, de a kizárhatatlan napsugár mégis belépődik és bosszu aránysávvá vág bele a levegőbe, hogy aztán mint valami kő-sárga, angóramacska pihenjen meg a vastag futószőnyeg zsinórszövedékén. Az egész nagy étteremben csak ketten ülnek: Mihály, a bizonytalan foglalkozású ember és Ernő, az orvos. A távoli sarokasztalra Jani, a pincér borul rá és a szalvétával takarva le a fejét, bóbiskol. A beszélgetés nagyon halk tónusban folyik.

ERNŐ: mert a meleget innen bizony nem tudják júliusban kizárni. Hiába minden emberi praktika, a nagyvárosoknak átka nyáron a mindenhová befurakodó hőség. El kellett volna mennem a Tátrába. Ah, (kitérve a kabátja két szárnyát) milyen pompás hűvösség lehet most ott.

MIHÁLY (fázósan húzza össze a kabátját és begombolja a legfelső gombot): Ninesen nagyon meleg. (Hörpönt egyet a forró, konyakos fekete kávéjából.) A hátam egy kissé fázik és a kezem hideg.

ERNŐ (megtapintja a kezét, félig orvos hangon): Vérszegény vagy. Meglehetősen nagy mértékben neurastheniás is vagy. Tekát tulajdonképpen nem fázol, hanem csak szubjektív hidegségérzetet van. Jobban kellene táplálkoznod, kevesebb dohányt és talán, tudod, Miksa, valamivel kevesebb abból a méneseiből is.

MIHÁLY (nagyot szív a szivarján, a szeme hirtelen felcsillanik): Ejnye, de jó, hogy az eszembe jöttattad. (Valamivel hangosabban.) Jani!

JANI (felugrik és minden további utasítás bevétele nélkül egy kis palack ménesi bort visz a beszélgetők asztalára, aztán visszamegy aludni.)

ERNŐ (szemrehányóan): — **Látod!**
MIHÁLY (halkan elneveti magát): Hát hogy a fenébe ne látanám. Sőt azt is látom, hogy a tükre nem egészen tiszta. Hanem látod-e te?

ERNŐ (körülnéz): Mit?
MIHÁLY (No csak ne szaladj olyan nagyon a szemekkel. Ninesen itt semmi különös nézni való, mert az abroszokat gondolom, már mindet ismered szemely szerint. Hanem itt valami fényt, valami esodálatos faktumot szeretnék megláttatni veled.)

ERNŐ (Halljuk.
MIHÁLY (Azt, hogy én a legforróbb nyáron, a legegésztőbb napsütésben is fázom mindaddig, a míg be nem esteledik. Te, Ernő, mehercule igaz, hogy amíg az a nap az égen van, addig én mindig fázom, addig mindig valami nyugtalanság, valami félelemérzés, valami egyáltalán meg nem érthető szorongás van bennem. Kénytelen vagyok a lábammal esiszolni a pallót, a kezemmel néha belekormolgetni a levegőbe, a bal vállamat, mert itt balról fázom különösen, meg-meg rántani. De amint jön az este, egyszerre olyan nyugodt leszek, mint egy köcsög aludtjai és....

ERNŐ: Neurastheniás számság az egész. (Hangsúlyozva.) Te nem fázol, mert az lehetetlen, csak képzeled, hogy fázol.

MIHÁLY (szelid mosolygással): Nem gondolnád te, hogy az egyre megy? Nekem nagyon kevés közöm van ám ahhoz, hogy a hónom alá dugott hőmérő hány hektowattot mutat. Érts meg: ha én, az ego, az I, azt érzem, hogy hidegem van, akkor rám mondhatja az egész emberi társadalom, hogy "ennek az embernek most pedig melege van, mert a teste minden tünete hőemelkedettségre vall", azért én mégis fázni fogok. Esetleg vacogok is. Nézd, ugy, mint most, hogy erről kezdünk el beszélgetni. — (Csakugyan halkán remegni is kezd és összeverődik a foga.)

ERNŐ: No. Épen ez mutatja azt, hogy képzeldés az egész dolog. Most egyenesen rádisputáltad magadra, hogy fázol: Fhü (a homlokát törli); abszurdum.
MIHÁLY: Lehet, hogy abszurdum. De a világ valóságai bizony ilyen abszurdumokból tevődnek össze. Talán ezt érezte szegény Reviczky Gyula is: a világ csak hangulat.

ERNŐ (mérgeesen): Hangulat, hangulat... de nem ostoba képzeldés! (Dühében iszik a ménesiből.)

MIHÁLY (csillapítóan): No, jó, csak ne induljál fel. Beszéljünk inkább másról. (Körülnéz) Nézd csak, ott a tapétán mászik egy légy. Milyen fűgés és jókedvűen mászik. Nyár van, nappal van, meleg van, hogyne volna fűgés. Ez az ő eleme. De tudod-e te Ernő, hogy hogyan mászik most pont az oroslán a Szaharán?

ERNŐ (először karikára nyitja a szemét, aztán a térdére üt, végül pedig hangosan elneveti magát): No, hát ilyen állatot....

MIHÁLY (nem hajlandó megérteni a célzást): Igen. Ezt az állatot ugy-e a bátorságnak, a hősiességnek, a kissé kegyetlen-ségnek, de mégis inkább a nagylelkűségnek a példaképévé tette meg az emberi szóbeszéd. (Uj szivarra gyújt, bort iszik és hátrádól a székén.) Hát tudod Ernő, hogy abban az időben, a mikor az enyém volt még Süttö, meg Lábatlan, én is láttam Afrikában oroslánt. Mellékesen: talán ott is a meleget kerestem, nem tudatosan, hanem csak ösztönyszerűen. Összeismerkedtem az oroslánnal is, de nem fogok neked most vadászkalandokat elmondani, hanem csak egy megfigyelésemet emlitem fel. (Megint iszik és füstöt fúj a levegőbe.) Ain-Holofrán tul valami óázisfélére bukkantunk, épen így délután öt óra lehetett, mint most van. Két darab elviselt seprőnél nem különb pálmafa alatt egypár eserje porosodott, a bozót között pedig víz csillant ki. Ez épen jókor jön, gondoltam s indultam már a forrás felé, mikor a vezetőm, valami félárab-fél-szerencsés ember, hirtelen sziszszentett egyet és megragadta a karomat, hogy ne menjek tovább. Ránéztem, hogy miért ne? Előremutatott a piszkosszörj mutatójával. A forrásra mutatott. A mellett, ekkor vettem csak észre, valami homoksárga

tömeg mozog lassu, hogy ugy mondjam neked, neuritikus mozdulatokkal. Állat volt, sőt oroslán. Betegen feküdt ott a gyér zöldség között, a feje nem is látszott, ugy bele volt merülve a forrás vizébe, a lapockája (idegesen rándít egyet a vállán és szipkába teszi a szivarját) néha rándult egyet, a farka bojtja halk tempóban verte a homokot. Ivott. Bettenetes mennyiségű vizet nyelt és most már hallatszott is, amint a nyelve csobog, a foga pedig sziszszegve szűri a vizet. — Látál te már oroslánt inni?

ERNŐ: Nem emlékszem rá, hogy láttam volna. Nagymaroson ninesen oroslán.

MIHÁLY: Hát akkor igyál. (Isznak.) Mert az valami rettenetes dolog. Az igazi afrikai rémület. Ezek a dögök éjjel telezabálják magukat hussal, vérrel, csonttal és véres lakomájukból délutánra rettenetes gyomorégést kapnak. És mivel nem ismerik még sem a szóدابikarbónát, sem pedig az égetett magnézia áldásait, a szomszúságuk, a nyeldek-lőjüknek a rettenetessége előkényszeríti őket már este előtt is a buvóhelyükről és vizet kerestet velük.

ERNŐ: Látod! Ezért kell vegetáriusnak lenni.

MIHÁLY (nagyon komolyan): Hát persze. De ezt mond meg az oroslánnak. Mert én nem merem akkor megmondani neki, hanem vártam, hogy hogyan beszél majd fel onnan a forrás melől. Persze, a Winchester egészen jól a kezében volt. (Eldobja a szivarját és a poharához nyul.) És az oroslán csakugyan fel is neszelt. Meghallotta a lépésünk ropogását a homokban. Felemelte a fejét. A víz és a nyál hosszú fonalakban esurgott vissza az ajkáról a forrás tükrebe. A bajszáról mogyorónagságu eseppek kopogtak halkán alá. Nehézkesen felállt és felnézett. Öt méter távolságban voltam tőle: egyenesen a szemembe nézett. (Hirtelen az Ernő bal vállára teszi a kezét.) Te Ernő...

ERNŐ (riadtan): No?

MIHÁLY: Soha én ijedelmet, gyámoltalanságot, reszketeg eliszonyodást ugy nem láttam még sehol, mint akkor, annak az oroslánnak a szemében. Tudod, hogy az oroslánnak kifejezőbb és minden más testmozdulattól is függetlenebbül beszélő szeme van, még az emberi szemnél is. Az oroslán torka csak hörög, csak üvölt, de a szeme, te Ernő, az oroslán szeme az érzés minden hangjára magában hordja a skálaképességet.

ERNŐ (kunkormosolyal). — Ezt aztán szépen mondtad.

MIHÁLY (iszik): Tudod, hogy szertelenül beszéltem, de az oroslán szeméről nem lehetett más-kép beszélni. És én akkor öt méter közlebségből láttam a szemét, és a leggyávább, a legreszketeg-bb félelmet láttam benne, az önönmagunkkal való jötehetetlenségnek azt a kétségbeesését, amit csak az anyjától magára hagyott esecszipó gyerekek a szemében láthatsz. (Uj szivarra gyújt, a napsugár lassan lesiklik a szőnyegről és visszahúzódik az ablak felé.) Az oroslán, akitől csak az óázis forrásmedre választott el bennünket, most már teljesen felemelkedett és a két-első lábát nekitámasztotta a meder homokjának. És akkor a homok megesuzzott a lába alatt és erre a hitvány mozgásra az oroslán rekedten, öregesen felhördült, aztán behúzza a derekát, leütve a fejét, lassan, fáradtan sompolygott el a homok-buckák közé. Még látszott egy darabig, hogy hogyan vonszolja magát, aztán eltűnt.

ERNŐ: És a te Winchestered?

MIHÁLY: Az hallgatott. Pedig beszélt ám már előbb is az oroslánokkal, nézd csak. (Mutatja a bal keze seborradásos fejét.) Csak hogy éjjel. Mert nappal kapebetyárság oroslánt ölni. Az oroslán, édes barátom, nappal, amíg az égre fel nem jön a csillagok világa, gyáva, magával jötehetetlen, szánalmas, irgalmat kereső dög. A kutya és a kakas hozzá képest hősök. Beteg, láza van, az arabok és a tuaregek is azt mondják róla, hogy a napfény betegé teszi az oroslánt. És ki öl meg egy magával is jötehetetlen állatot? (Csend. A nap lebukott a belvárosi házak mögé, az étterem redőit kint robovga húzza fel a csapos legény.) Igyál Ernő.

ERNŐ (iszik): Várj csak. — (Hirtelen Mihály felé fordul és gyorsan kérdi) Miért nem kel fel az oroslán hajnalban? Akkor délutánra már jobban érezné magát. Mert kétségtelen, hogy minden ideges állat a felébredése után pár óráig betegnek, lázasnak érzi magát. (Kezd sötétedni.)

MIHÁLY: Igen. Ez a febris leonia. Az oroslánláz. (Kigombolja a kabátját és kéjesen hátraszegi a két vállát.) Kezd jó idő lenni. Most már nem fázom. Én nem is félek olyan nagyon az utca kietlen távolságaitól, mint a minöket a napfény mutogat. (A derekát hátrafeszi.) Ne menjünk!

ERNŐ: Nem bánom. Jó lesz a levegő!

MIHÁLY: Jó lesz az alkonyat. A szűknek, intimusnak látszó világ. (Felkelnek és indulnak.) Most már jó, most már majd kimegyünk a ligetbe és az öreg Vampi hunyorgató lámpásai alatt beszélgetünk tovább.

ERNŐ: Jó lesz a levegő.

MIHÁLY: Jó lesz az éjszaka.

ERNŐ (már csak erőszakoltan): Neurastheniás ostobaság. Vérszegény vagy, ideges vagy, tejet igyál, vajjat egyél, hiszen olyan sovány vagy, mint a mécsbél.

(Kilépnek az utcára. Már sötét van, a mesterséges lámpák is kezdenek kigyulladni.)

MIHÁLY (megáll a küszöb alatt az aszfalton és nagyon ránéz Ernőre.) Sovány? Mint a mécsbél?

ERNŐ: Igen, igen. Táplálatlan és sovány vagy!

MIHÁLY: Látál te már kővér oroslánt?

(A beszélgetés belevész a teljesen leszállott éjszakába.)

AZ

MESE, mese mi

Mesék nekünk kalászlól. Hát ez volt? Az bizony gyeken innét, vő Ott, ott élt egy akinek annyi g mint rostán a lyuk több. Igen, egygy Ennek a szegé egyetlen egy szán azt is buzával ve bezeg nem bánta tok esudát, gyerek ember földjén csup termett. Szinarany szinarany a kalász

Hej, örvendett ber, hogy nem tal fiait sorban kiküld rizzék az arany bu ugy vigyázzanak, n fényére, mert vége ha csak egy kalász

Mikor Jánoska, fiu ment buzaörzöbe mondotta: Jánoska, fejed! Ugy vigyázz Vigyázzott is szeg

de egyszerre csak pot egy fekete e getett egy arany k

— huss! — elrepül Jaj, Istenem, sir futott a csóka után birták gyenge lába futott: fent repült szaladt Jankócska

addig futott, míg e betévedt egy nagy igen nagy, süri, re be.

Eközben este is le azt sem tudta, me mitévő legyen. Haz de nem is merne hát inkább hadd ves getégen. Ment, me noska, de nem talá lélekkel sehol. De v sze, mintha gyertya gott volna. Na, ott lakik valaki. Ment láng felé. S amint a láng egyre nagyo Egy nagy kazal tűz tűz mellett egy óriás. Az ám, egy óriás. a bunda s akkorak hogy csak a szele i csapta a tűz lángját

No, most már mi Jánoska? Le merjen-mellé? Ó bizony — egy halála — leül. le, nagyot prüsszente és abban a pillanatba kinyitotta a szemét, de nem vette észre génykét.

— Hé, ki prüsszkölt lalt meg az óriás. — En prüsszente bási, de ne bántson. — Hát te ki vagy te emberizik?

Elmondta Jánoska, és mi és micsoda nag — Na ne busulj. óriás. — Itt maradsz Fiamnak fogadlak és seled magad, szépen Éhes vagy, ugy-e? N egyél.

Azzal adott neki egy nyeret, egy darab szar noska ugy jólakott, fuda.

AZ ARANY KALASZ

TÜNDÉRMESE.

Írta: BENEDEK ELEK

MESE, mese miről is meséljek? Mesélek nektek az arany kalászról. Hát ez a kalász hol is volt? Az bizony messze volt, hegyeken innét, völgyeken túl..... Ott, ott élt egy szegény ember, akinek annyi gyermeke volt, mint rostán a lyuk. Még egygyel több. Igen, egygyel több.

Ennek a szegény embernek egyetlen egy szántóföldje volt s azt is buzával vetette be. Na, bezzeg nem bánta meg. Halljatok esudát, gyerekek! A szegény ember földjén csupa arany buza termett. Szinarany volt a szára, szinarany a kalásza.

Hej, örvendett a szegény ember, hogy nem találta helyét. A fiait sorban kiküldötte, hogy őrizzék az arany buzát, de aztán úgy vigyáznak, mint a szemük fényére, mert vége az életüknek, ha csak egy kalászt is ellopnak.

Mikor Jánoska, a legkisebb fiu ment buzaörszöbe, neki is megmondotta: Jánoska, a buza s a fejed! Ugy vigyázz!

Vigyázott is szegény Jánoska, de egyszerre csak hopp lecsapott egy fekete esőka, lecsipegetett egy arany kalászt s azzal — huss! — elrepült.

Jaj, Istenem, sirt Jánoska s futott a csóka után, ahogy csak bírta gyenge lábai. De hiába futott: fent repült a esőka, lent szaladt Jankócska. Addig futott, addig futott, míg egyszerre csak betévedt egy nagy erdőbe. Egy igen nagy, sűrű, rengeteg erdőbe.

Eközben este is lett s Jánoska azt senki tudta, merre menjen, mitévő legyen. Haza nem talál, de nem is merne haza menni, hát inkább hadd vessen itt a rengetegben. Ment, mendegélt Jánoska, de nem találkozott élő lélekkel sehöl. De valahol megszösz, mintha gyertya lángja lobogott volna. Na, ott bizonyosan lakik valaki. Ment egyenesen a láng felé. S amint közelebb ért, a láng egyre nagyobbodott. — Egy nagy kazal tűz égett és a tűz mellett egy óriás feküdt. — Az ám, egy óriás. Aludt, mint a bunda s akkorákat horkolt, hogy csak a szele is félre-félre csapta a tűz lángját.

No, most már mit csináljon Jánoska? Le merjen-e ülni a tűz mellé? Ó bizony — egy élete, egy halála — leül. De alig ült le, nagyot prüszentett és az óriás abban a pillanatban felébredt, kinyitotta a szemét, körülnézett, de nem vette észre a csöpp legénykét.

— Hé, ki prüszkolt it? — szólalt meg az óriás.

— Én prüszentettem, óriás bácsi, de ne bántson.

— Hát te ki vagy, mi vagy, te emberizink?

Elmondta Jánoska, hogy ő ki és mi és micsoda nagy baj érte.

— Na ne busulj, — szólt az óriás. — Itt maradsz nálam. — Fiamnak fogadlak és ha jól visseled magad, szépen fölnevellek. Éhes vagy, ugy-e? No hát csak egyél.

Azzal adott neki egy darab kenyert, egy darab szalonnát s Jánoska úgy jólakott, mint egy fűda.

Igy telt, mult az idő, esztendő esztendő után. Jánoskának oly jó dolga volt, mint egy királyfinak. Az igaz, hogy király is volt az apja: a madarak királya. — Egész nap vadásztak az erdőben s Jánoskából olyan derék legény esepredett, hogy hetedhét országban sem volt különb legény.

Mikor aztán a bajusza is serkedezni kezdett, azt mondta neki az óriás:

— Nos, édes fiam, János, én tégedet szépen felneveltem, most láss utána, hogy házasodjál is meg.

— Hogy házasodjak én meg, lelkem, nevelő édes apám, mikor ezen a tájon nincsen rajtunk kívül eleven lélek?

— Van az erdőn túl. Ott van a fehér király vára. Annak van három szép lánya. A legkisebb a legszebb, azt vedd el feleségül.

— Nem adják azt nekem, édes lelkem, nevelő apám.

— Nem adják, de te hozod. —

Hallgass ide. A vár aljában van egy tó, abban fürdik minden áldott délben a három királykisasszony. A ruhájukat egy bokor alá vetik. A három királykisasszony háromféle kendőt visel a fején: látatlan színt az idősebb, hupikéket a középső, dali vöröset a legkisebbik. Ezt a dali vöröset kendőt kapd el és szaladj vele, de akárhogy kiabáljálk utánad a lányok, vissza ne fordulj, mert akkor gyökeret ver a lábad a csodálkozástól s bizony rutul megtépáznak. Ha meg nem fordulsz, a kicsi királykisasszony idáig is elszalad utánad, a többi aztán az én dolgom.

Elindul János a tó felé s szépen oda is ért délre. Hát csakugyan ott fürdött a tóban a három királykisasszony. A dali vörös kendő kipiroslott a bokor alól s János hirtelen hasra vetette magát, szép lassan oda mászott, fölkapta a kendőt és azzal — usgyi neki, vesd el magad — szaladt, mint ha a szemét vették volna ki. Hej, észrevették ezt a királykisasszonyok, nosza utána. De csak a legkisebb szaladt, a másik kettő ott maradt a tóban.

Ki-ki szaladjon a maga kendője után! Eleget kiabált a kicsi királykisasszony: Hé, legény, állj meg, nézz vissza! — de bizony az nem nézett vissza. Meg sem állott, míg be nem ért az erdőbe. Ott már várt reá az óriás. Akkor aztán visszanezett. Hát teremő isten, egy olyan szépséges leány állott előtte, hogy a napra lehetett nézni, de ő reá nem.

Kérte szépen, könyörögve.

— Add vissza a dali vörös kendőmet, te legény!

— Visszaadom, ha feleségem leszel.

Hát bizony a királykisasszony se mondatta magának kétszer, kezét adott Jánosnak. Gondolta, királyurfi se lehet különb, de libb, ennél a legénynél.

Bezzeg, hogy csaptak nagy lakzít. Az óriás belefúvított a sipjába, hát az erdőben amé madár volt, mind előrepült, csattogtatták a szárnyukat nagy vigan, a

melyik szépen tudott füttyülni, füttyült olyan szép nótákat, hogy János mindjárt tánera kerekedett a feleségével. De még az óriás is táncolt, hanem őneki már nem volt párja. Egyedül járta, de kirakta legényesen, az igaa.

Mikor a lakzának vége lett, az óriás azt monda a fiatal párnak: — No gyerekeim, most már menjetek és lássatok országvilágot.

— De hát merre menjünk?

— Azzal ne törődjétek, majd elvisznek az én madaraim.

Mindjárt kiadta a rendeletet, hogy száz sas, száz varju, száz fekete rigó fogódzék bele a bársonyos hintóba s meg se álljanak, míg az üveg várba föl nem viszik a fiatalokat.

— Haj, gyerekek! ez volt ám az utazás! Fent a levegőben repült a háromszáz madár, mint rettenetes nagy fekete felleg, keresztül az erdőn, mezőkön, a tengereken. Reggel indultak utnak s már estére ott voltak az üveg várban. A vár fokán letegették a fiatalokat s azzal huss!

— visszarepültek hazájukba.

— No, szólt meg János, itt vagyunk, de mibe kezdünk itten? Az én nevelőapám is király, de azért még sincs semmink.

Mondá az asszony:

— Hát bizony édes jó uram, valamibe kezdeni kell. Mondok én valamit. Álljunk be szolgálatba, az üveg vár királyához.

Ugy is tettek. Jánost fölfogadták kocsisnak, a feleségét pedig szobalánynak. Jánosnak hat lóra kellett takarítani, a feleségének pedig hat szobát kellett takarítani. Volt a hat szoba mellett egy hetedik is, de meghagyták neki, hogy be ne tekintsen abba, mert az életével játszik.

No, bezzeg, hogy az első nap betekintett, s mit látott ottan, édes Jézusom. Egy nyakig kopasz ember kucorgott ott a kálitkában.

Jézus Mária, ne hagyj el! — sikoltott az asszony, — hát ez miféle csodaember?

— Ne ijedj meg tőlem, — szólt a kopasz ember nagy busan. — Inkább szabadíts ki innét, bizony megiszolgálom.

— Hát mi vagy, ki vagy te, — kérdezte az asszony.

— Az én nevem Tündérkopasz. Király voltam, de elvette országomat az üvegvár királya és most itt tart engem, szomorú rabságban. Szabadíts ki innét, szépséges szép leány. Olyan szépen és olyan busan kérte az a csunya vén ember, hogy megesezt a szive rajta, elfeledte, hogy neki nem is lett volna szabad idejönni.

Ó bizony kieresztette Tündérkopaszt.

Jaj Istenem, — jajgatott az asszony — most mi lesz velem.

— Ne busulj, magammal viszel. Nem lesz bántódásod.

— Hát az uram mit csinál?

— Majd utána jön ő is.

Hiába szabadkozott az asszony, Tündérkopasz megfogta és erővel elvitte.

Haj, szegény világ! Bezzeg,

volt nagy bubánat, szomorúság, mikor János megtudta, hogy hogy a feleségét elvitték. Mindjárt jelentette a királynak, hogy ő sem maradhat, mert megy a felesége után. Megköszönte a király jószágát és azzal utnak indult. Hét nap és hét éjszaka meg sem állt, ment folyton folyvást. Hát egyszer csak egy lakassarkon forgó arany várhoz ér és annak 99-dik ablakába ott könyököl az ő kicsi felesége.

Nosza, volt öröm. De milyen öröm. Hanem a nagy öröm hamar bura változott. Mikor éppen legjobban örvendeztek, jön haza Tündérkopasz s nagy durrrel-durrrel kérdi:

— Hát ez az emberizink mit keres itt?

Mondja az asszony nagy szipogva-szepegve:

— Ez az én uram, Tündérkopasz.

— Na, ha a te urad, meg is ölöm mindjárt.

— Ó, ne öld meg, lelkem. — Emlékezz vissza, hogy én szabadítottalak ki a szomorú fogságból.

— Jól van, — mondá Tündérkopasa, — most az egyenest meg hagyom az életedet, de eltakarodj innet, hogy többé ne is lássalak.

Sirt János, de még keservebben a felesége, hogy már megint el kell válniuk, talán meg sem látják egymást többé az árnyékvilágban. Mit tehettek Tündérkopasz, erős, hatalmas ember volt. Jánosnak el kellett menni a felesége nélkül.

Ment, mendegélt nagy busan, estére egy kis házikóba ért. — Bement a házikóba, hogy szállást kérjen éjszakára. Egy olyan öreg asszony lakott ott, hogy az orra a térdét verte s a szeme pillájával takaródzott.

— Adjon isten jó estét, öreg anyámasszony.

— Adj isten fiam, — hát te hol jársz itt, ahol még a madár sem jár?

Elmondta János nagy busan az esetét.

— Egyet se busulj fiam, majd megsegít a jó Isten, csak fogadd meg az én tanácsomat.

Azt tanácsolá pedig az öreg asszony, hogy szegődjék be a fekete királyhoz csikós legénynek. A fekete királynál három nap egy esztendő s ha a háromszáz paripát, amit a kezére adnak, hiba nélkül megörzi, azt a paripát adja neki a király, amelyiket akarja. Ne hogy a paripák közül válasszon, hanem vegys azt a gebét, amelyik mindig a szemétdombon élőködik. Ez tártos ló. Ezzel megszabadíthatja a feleségét a Tündérkopasztól.

Megköszöni János a jótanácsot és pitymallatkor utnak indult. Hét nap és hét éjjel ment, míg a fekete király városába ért.

No, ez fel is fogadta csikósának, mert mindennap egy csikóst kellett karóba huzatni, a fejét, amiért jól meg nem őrizték a ménest. Mert ugy volt az, gyerekek, hogy volt a királynak egy leánya, aki olyan ördögös

(Folytatás a 15-ik oldalon)

A zsebkendő

I.

ÉLETEM legbecsületesebb embere egy tüzér kapitány volt, akinek 1893. január 17-én egy esikos zsebkendőt kölcsönöztem.

A eset a kávéházban történt. Minden délután együtt ültem itt a kapitánnyal, akivel nagyon összebarátkoztam. Kölesönösen kiérettük a képes újságokat és ha már nem volt mit olvasnunk, az időjárásról, a katonai élet kellemes voltáról beszélgettünk. Néha sakkozunk is. Amilyenre összeszoktunk, hogy három hónap múlva már be is mutatkoztunk egymásnak. Én megtudtam, hogy a kapitányt Frencsik Pálának hívják, ő megtudta, hogy Huber Józsefhez van szerenéseje. A bemutatkozás után viszonyunk még bizalmasabb lett. Szivarral és cigarettával kínáltuk egymást és bucsuzól azt mondtuk egymásnak: „Viszontlátásra!”

A nevezett téli napon a kapitány otthon felejtette a zsebkendőjét és miután nálam történetesen kettő volt, az egyiket felajánlottam neki. A kapitány eleinte habozott, de azután hálás elragadtatással kapott ajándékotom és zsebre tette a kendőt. Már mondtam, hogy egyszerű esikos zsebkendő volt, minden különösebb érték nélkül való. Már nem emlékszem, mennyibe került tucatja; meg kellene kérdeznem a feleségemet, az még tudja. A nevem kezdőbetűi is bele voltak hímelve, piros csermálval fehér alapon. Az idősebbik leányom hímizte, a Böske.

Azokban mudez nem tartozik a dologhoz. Anyi bizonyos, hogy a kapitány elvitte a zsebkendőt és megígerte, hogy pár nap múlva vissza fogja adni. Nagyon természetes, hogy én nem kételkedtem a kapitány szavaiban és éppen olyan jókedvűen mentem haza a kávéházból, mintha nem adtam volna neki kölcsön a zsebkendőt.

II.

A véletlen különös szeszélye úgy intézkedett, hogy másnap nem mehettem el a kávéházba, sőt harmadnap sem. Negyednap viszont a kapitány nem volt ott, sőt az ötödik napon sem. Azonul egyáltalában nem láttam többé. Nem tudtam hová lett. Anyi bizonyos, hogy eltűnt a látóhatárról és vele együtt tűnt el az én zsebkendőm.

Noha ez a zsebkendő, mint mondani már volt szerenésim, csak egyszerű esikos zsebkendő volt, minden különösebb érték nélkül való, mégis fájt róla lemondanom. Először is hiányzott a tucattól, másodsor az idősebbik leányom, a Böske hímizte bele a nevemet s az ember ragaszkodik az ilyen kedves emlékekhez. Öszintén megvallva, haragudtam egy kicsit a kapitányra, nem annyira azért, mert a zsebkendőt nem adta vissza, inkább azért, hogy többé nem is mutatkozott. Azt hittem, hogy röstell a dologot és nem akar többé a szemem elé kerülni, pedig hát inkább később adja vissza az ember, mint soha. A zsebkendőm kivül a legkedvesebb kávéházi ismerősömet is elvesztettem. Mióta a kapitány nem járt a kávéházba, a kávéház híjával volt minden varázsuk, üresnek, unalmasnak láttam és végleg kimaradtam belőle.

Néha elfogott a bosszankodás. Az ördög bé is, az ember kölcsön adja valakinek a zsebkendőjét és többé nem kapja vissza. És ez csak így történik, minden mentegetőzés nélkül, mintha ez volna a világon a legtermészetesebb dolog. Néha komolyan arra gondoltam, hogy fölkitatom a kapitányt és felelőségre vonom. Igaz ugyan, hogy a zsebkendő egészen egyszerű esikos zsebkendő volt, minden különösebb érték nélkül való, de végre is, az ember nem szereti, ha báleknak nézik. Igen, fölkitatom a kapitányt, Frencsik Pált. De istenem, érdemes egy zsebkendő miatt? Hát ha megelégedett róla? Hát ha azóta tízszer, százszor ott járt a kávéházban, hogy visszaadja?

Szóval lassankint belenyugodtam abba, hogy a zsebkendő visszavonhatatlanul elveszett. Nehéz szívvel mondtam le a viszont-

látás reményéről, de hát nem tehettem másként. Azonban kegyelettel és fájdalommal gondoltam rá vissza, mint ahogy egy drága halottunkra szoktunk visszagondolni.

III.

Azóta sok év zajlott le. Feleségem, a drága lélek, isten nyugosztalja, meghalt, legidősebb leányom, a Böske, ugyanaz, aki piros csermálval behímizte a nevem kezdőbetűit a nevezetes zsebkendőbe, férjhez ment, a másik leányom felesperedett, a Sándor fiamat pedig elvitték tüzérszolgálatra.

1899. december 19-én, tehát csaknem hat évvel az emlékezetes zsebkendőkölcsönözés napja után, délután két órakor egy tüzérszolgálatos barátom hozta hozzánk és ebben a tüzérszolgálatban csakhamar fölismerem Frencsik Pált, akinek kapitány korában egy egyszerű esikos zsebkendőt kölcsönöztem.

Mikor a viszontlátás első örömeim tüstünk, az őrnagy a zsebébe nyúlt és ünnepélyesen így szólt:

— Hat év óta nyomja a lelkemet ez a zsebkendő. Most köszönettel és hálával visszavonom. Bocsánat, hogy ilyen sokáig bitartatlan vagyok a késedelemben... Két héttel a nevezetes kölcsön után elhelyeztek Boszniában. Három évet töltöttem Boszniában és a három év alatt a zsebkendő mindig nálam volt. Mindig azt reméltem, hogy a véletlen össze fog hozni önnel. Hiába! Három év múlva visszajöttem Boszniából és elcsúsztam abba a kávéházba, amelybe a régi szép időben jártunk. Más cím, más tulajdonos, más pincérek, önről senki nem tudott semmit. Fájdalom, arra nem volt időm, hogy az ön lakását kikutassam, mert másnap tovább kellett utaznom Bécsbe. Kivánsi a folytatásra? Három esztendőt töltöttem Bécsben. E három év alatt a zsebkendő mindig nálam volt, mindig azt reméltem, hogy a véletlen össze fog hozni önnel. De ismét hiába! Visszajövök Bécsből, ismét elmegyek abba a bizonyos kávéházba, megint más cím, más tulajdonos, más pincérek, de önről még mindig nem tudott senki. Nehéz szívvel bemegyek a kaszárnyába. Amint az önkéntesiskola előtt elhaladok, egy padon mit látok? Szakaszott mását az én zsebkendőmnek. Még a betűk is ugyanazok benne. Eleinte azt hittem, hogy a szemem káprázik. Hogy kerül ide annak a zsebkendőnek a párja, amelyet én hat esztendővel ezelőtt kölcsön kaptam? Összehasonlítom a két zsebkendőt, semmi kétség, ugyanaz a szín, ugyanazok a betűk. Rögtön elfordultam az inkvizíciót és a többit ön tudja. Kiderül, hogy a zsebkendőt Huber Sándor tüzérszolgálatos felejtette ott, kiderül, hogy a zsebkendő az öné, az én régi öreg barátomé. Természetesen rögtön megtudakoltam a lakását és rohantam ide, hogy régi adósságomat lerőjäm és visszaadjam az ön zsebkendőjét, amelytől ön lelke mélyén bizonyára már rég elbucszott.

Mind a ketten nagyon meg voltunk hátva és melegen megszorítottuk egymás kezét. Az őrnagy ismét a zsebébe nyúlt.

IV.

Ebben a pillanatban berohant a leányom, aki nem tudta, hogy vendégem van. Hangos nevetéssel jött be, valamit mesélni akart, de a szó torkán akadt, mikor az idegen urat, a esillogó katonatisztet meglátta. Rettenetesen megzavarodott és piros lett, mint a főtt rák.

— A leányom, Ilona, — mondtam az őrnagynak.

Az őrnagy háptákba vágta magát, meghajolt és kezét csókolt a leányomnak. Ilona csakhamar magához tért:

Irta: HELTAI JENŐ.

— Bocsánat a neveltelenségemért, nem tudtam, hogy a papa nincs egyedül...

Azután beszélni kezdett, roppant élénken és mindenről. Az őrnagy nagyon kellemesen és kedvesen felelt neki, mindjárt elmondta a zsebkendő kalandos történetét, szóval ezek ketten elkezdtek mulatni. Én kissé kényelmetlenül éreztem magamat, szinte szerettem volna, ha az őrnagy már visszaadja a zsebkendőt és elmegy. De erről szó sem volt. Ilona és az őrnagy belemelegedtek a beszélgetésbe és hozzám csak a látszat okáért szóltak néha egy-egy szót. Kényelmetlenül felszengtem a székemen, közben izgatottan köhögtém, a dolog határozottan untatott. De minél udvariatlanabb voltam én, annál bájosabb és szeretetre méltóbb volt a leányom, fekete kávéval kínálta az őrnagyot és a legjobbját szivarjammal, anélkül, hogy engem megkérdezett volna. Konyakot is töltött nekí, úgy hogy egészen megbűvölte az őrnagyot. Nem tartott öt percig, olyan jó barátok voltak, mintha száz év óta ismernék egymást. És én, aki eleinte gyöngéd meghatottsággal gondoltam az őrnagyra, mint a férfi-beesület szeptőlten mintájára, most még tizenegy zsebkendőt adtam volna a hiányzó tizenkettedikhez, ha az őrnagyot kevésbé lelkiismeretesnek minősíthetem. Hiába no, békés polgár vagyok és nem szeretem, ha a hadsereg nagyon jó barátságban van a leányommal...

Ilonának azonban más véleménye volt. És amikor az őrnagy vagy két órai ottidőzést után bucsuzni kezdett, erőteljesen és határozottan marasztalta. Az őrnagy habozott, de azután győzött benne a jobb érzés és ajánlotta magát. Még egyszer, utoljára a zsebébe nyúlt, aztán elsapadt, zavarba jött és erőltetett nevetéssel így szólt:

— Ez csakugyan mulatságos!

— Mi az? — kérdezte a leányom.

— A zsebkendő, amelyet hat év óta mindennap hordozok, éppen ma nincs nálam... Pedig csak azért jöttem, hogy visszaadjam.

— Oh, baj is az, — mondta a leányom. — Majd elhozza máskor, legközelebb... holnap, ugy-e?...

— Igen, holnap, — mondta az őrnagy sietve. Még egyszer megcsókolta a leányom kezét, tölem bizonyos zavarodottsággal bucsuzott, azután elrohant. A leányom az ablakba állt és utána nézett, majd nyájasan bölintott. Az őrnagy tehát felköszönt.

Nagyon rosszkedvű voltam és Ilonát alaposan összeszidtam. A kis mihaszna vállalt, azután a nyakamba ugrott és összeszólt.

V.

Őnök tudják a többit.

Az őrnagy eljött ugyan másnap, de a zsebkendőt most sem hozta el. Azt hazudta, hogy elvesztette. Meg kell keresnie. És ez így ment egy hétig, mindennap új és egyre neveltesebb kifogásokkal.

Egy hét múlva az őrnagy megkérte Ilonát kezét. Ilona igent mondott. Engem alig kérdeztek.

— Ön tudja, hogy becsületesebb ember vagyok, — mondta az őrnagy. — Hat esztendőig tartottam magamnál a zsebkendőjét és a végén mégis visszahoztam.

— De még mindig nem adta ide! — tört ki belőlem a kétségbeesés.

— Oda adom, — nevetett az őrnagy, — de cserébe elviszem a leányát.

El is vitte. De ezt már nem kölcsönbe adtam neki és fogadok, hogy nem is hozza vissza.

dra a leány.

Ilonának kel-

tesztesen

en talán át-

soruzt:

st azonban

— Papa ke-

arta Ethel, s

Allan, mikor

ermekes ka-

tt a leányra.

teményt sem

— volt a va-

intett.

te:

közben a bal

allotta, hogy

tem, — volt

est.

tenni, Allan. Ilyen értelemben uton volt. Ethel mig Allan mag meg.

És Lloyd dő örömeiben, hogy vágást adni. A benés kifejezés telen felháborozék támlájára va felemelkedé kiáltott fel:

— Atyám! I dani?

Meglóbálta ut után oly erővel egész terem me Lloyd pedig jét.

— De hát mi hegte. — Hisz doltam. Mi foss gosszes tud ő ler

Összeszedte ujból vidámnak

— Nos, majd nyugodva. — A Allan! De kisz

— 489 —

Allan unni kezdte a beszégetést.
 — En mindent megkísérilem, — volt
 válasza, s Ethel a hangján hallotta, hogy
 kezd terhére lenni.
 Keztyűje után nyult, s miközben a bal
 keztyűjét felhuzta, ezt kérdezte:
 — Beszél ön az atyámmal is?
 Allan intett és elkerülte tekintetét.
 — Lloyd urral? Bizonyára! — volt a vá-
 lasza.
 — Nos és?
 — Lloyd ur a legcélelőbb reményét sem
 nyújtotta! — szolt és rátekintett a leányra.
 Ethel nevetett, könnyed, gyermekes ka-
 cagással.
 — Mikor? — kérdezte, — Allan, mikor
 volt ez?
 Allan gondolkodott.
 — Az elmúlt ősszel.
 — Nos igen, ősszel! — folytatta Ethel, s
 úgy tett, mintha csodálkozna. — Papa ke-
 ze akkor még volt kötve. Most azonban
 másképpen áll az ügy...
 És Lloyd Ethel most-leadta sortűzét:
 — Papa ezt mondta nekem: en talán át-
 vennem az építkezést, de természetesen
 nem közeledhetem Allanhöz. Allannak kel-
 lene en hozzám jönnie.
 Ezt mintegy odavetöleg mondta a leány.

— 496 —

tenni, Allan. Söt arra is gondoltam, hogy
 ilyen értelemben röviden irok önnek, mikor
 uton volt. Ethel azonban ezt mondta: Várj,
 mig Allan maga jön hozzád. Ő nem engedte
 meg.

És Lloyd diadalmasan kotyogott afeletti
 örömeben, hogy sikerült Ethelnek egy oldal-
 vágást adni. Am arcán nyomban a megdöb-
 benés kifejezése jelentkezett, mert Ethel hir-
 telen felháborodva, tenyerével rácsapott a
 szék támlájára, az ajka szegletéig elsápad-
 va felemelkedett s villámló tekintettel így
 kiáltott fel:

— Atyám! Hogy merészeltél ilyet mon-
 dani?

Meglóbálta uszályát, eltávozott s maga
 után oly erővel csapta be az ajtót, hogy az
 egész terem megremegett.

Lloyd pedig meghökkenve forgatta a fe-
 jét.

— De hát mivel bántottam meg? — he-
 begte. — Hisz csak tréfa volt! Nem is gon-
 doltam. Mi rosszat mondtam neki? Óh, mily
 gonosz tud ő lenni.

Összeszedte magát és erőlködött, hogy
 újból vidámnak és bizakodónak lássék.

— Nos, majd visszajön, — szolt kissé meg-
 nyugodva. — A legjobb szive van a világon,
 Allan! De kiszámíthatatlan és szeszélyes,

— 504 —

vagy öt év évi! En minden reményemet ön-
 be helyeztem, Lloyd ur!
 Lloyd gondolkozva bologatta fejét.
 — Lehetetlen! — jelentette ki azután ha-
 távozottan s összeszorította ajkát.
 Hallgattak. Az ügy be volt fejezve.
 Mikor Allan bucsuzni akart, Lloyd arra
 kerte, hogy maradjon vacsorára. Allan ha-
 bozott, — de nem igen volt lehetséges most
 elhagyni Lloydot. Dölehet ennek semmi ér-
 telme sem volt, még mindig valami halvány
 reményével hitegette önmagát.
 — Ethel majd szavakat sem fog találni
 meglepetésben! Nem is sejtí, hogy ön itt
 van! Ethel... Ethel...
 — Képzélje csak, — szolt. — Ethel két
 hétig távol volt a yachtra, épp, amikor oly
 rossz volt az időjárás. Már most én meg-
 vesztegettem a távirtdézt — igenis, meg-
 vesztegettem, mert Ethel így kell tennem,
 — de az am táviratozott. Ethel átlatott a
 szótán. Rossz kedvben van és mi újból ci-
 vakodunk. Am számomra minden nap, a
 melyen Ethel nem láthatom, gyötörélem.
 Itt ülök és várom. Öreg ember vagyok, Al-
 lan, s nincs egyebem, mint a leányom!
 Ethel roppantul elhámult, mikor Allant
 hirtelen belépmi látta. Összeráncolta homlo-
 kát, de aztán gyorsan elébe ment s vidáman

— 497 —

egészen olyan, mint az anyja volt. De nézze
 csak, rövid idő múlva vissza szokott jönni,
 azután letérdel mellém, megsimogat, s ezt
 mondja: Bocsáss meg, apa, de ma rossz na-
 pom van!

Ethel hintaszéke még mindig ringott. A
 csend teljes volt. A láthatatlan szökőkut
 csobogott és bugyborékol. Az utcán túlköl-
 tek az automobílok, mint a ködben tévelygő
 gőzösök.

Lloyd Allant nézte, aki némán ült ott, az-
 tán az ajtóra tekintett és hallgatózott. Kis-
 vártatva csengetett az inasnak.

— Hol van miss Lloyd? — kérdezte.

— Miss Lloyd a szobájában van.

Lloyd lehajtotta a fejét.

— Akkor ma már nem látjuk többé, Al-
 lan, — szolt némi szünet után halkán és le-
 verten. — Akkor holnap sem látom! És
 Ethel nélkül számomra elveszett a nap. Ne-
 kem nincs semmim Ethelen kívül!

Lloyd kicsiny, kopasz fejét rázogatta és
 sehogy sem tudott megnyugodni.

— Igerje meg, Allan, hogy holnap újra el-
 jő. Majd együtt csillapítjuk Ethelt. Ki ké-
 pes megérteni egy ilyen leányt? Csak tud-
 nám, hogy mi rosszat követtem el?

Lloyd bánatos hangon beszélt. A legmé-
 lyebb levertség vett erőt rajta. Azután el-

— Ez lehetetlen! — kiáltotta. — Harom
Allan arca megvándult.
meg három, vagy öt évig.
tülentettek, Allan. Hisz végre is várhat
— Mindez valóság! Önnek semmiben sem
sát s Lloyd lehajtott fővel hallgatta.
tört. Esete neki a kormány magatartá-
szakítania Lloydot, egyenesen célja felé.
Mihelyt Allannak lehetősége volt felbe-
a mulasztást.
barmily kétségbeesetten igyekezett pótolni
évvél hatramaradt gazdasági fejlődésben,
latlan háussa után. A világ meg mindig tíz
tási tartta helyzetét. Hallatlan baissa a hal-
leum, az acél, a cukor, a gyapot és a szálh-
rol, hajszálhóman esetetle előre a petro-
Beszélgetett vele a tőzsdéről és a világpiac-
za csendes dolgozószobájában üdvoztte.
Lloyd igen barátságosan fogadta. A ma-
tért Lloydhoz.
peldával eljutnia. Így Allan újból vissza-
hogy esetleg résztvevőnek, ha Lloyd jó
és nagytőkésék azonban értékre adták,
gyanacsak eredménytelenül. Egyes bankok
kokkal és a penzügyi nagyhatalmakkal. U-
erre Allan meg egy kíséreltet tett a ban-
lore nem gondolhatott.
ut építésben résztvegyen a kormány, egye-
uralkodóval szokás. Am arra, hogy az alag-
tak vele, ahogy egy trónjától megfosztott

— 503 —

— 498 —
hallgatott és lehajtott fővel bámult maga
elő. A szerencsétlen, kétségbeesett ember
benyomását keltette.

Kis idő múlva Allan felemelkedett és
Lloyd elmzését kérte.

— Önnek is elrontotta a kedvét az én os-
tobaságom, — szolt Lloyd, bölintott s oda-
nyújtotta Allannak kicsiny kezét, mely pu-
ha volt, mint akár egy leányé. — Ethel ugy-
örült az ön jöttének! Olyan pompás kedvé-
ben volt! Egész nap csak dad-nak nevezett!

És Lloyd ott maradt egyedül a pálmate-
rem félhomályában, egész kicsinyen a nagy
térben, s maga elé bámult. Öreg, magárahá-
gyott férfi volt.

Közben szobájában Ethel féltucat zseb-
kendőt tépett rongyokká dühében és szégye-
nében s össze nem függő szemrehányásokat
hangoztatott atyja ellen.

— Miképp mondhatta ezt apa... hogyan
tehetette ezt... mit fog most Allan rólam
gondolni?...

Allan beburkolózott köpenyébe és elhagy-
ta a házat. Az utcán Lloyd automobilja vár-
ta, ő azonban visszautasította. Lassan végig
ment az avenuen. Havazott. A hó hangta-
lap, légy pihében esett s Allan léptei nem
hallatszottak a hószőnyegen.

Allan ajkán keserű, megfagyott mosoly

— 490 —
Allan csendesen és magában elhelyedve
ült ott. Egy szót sem szolt. Ethel ezzel a ki-
jelentéssel esővet dobott a szívébe. A vér
árcába tölt. Fülében hirtelen felugrott a
munka mennydörgő robogása. Lehetősége
volna ez? Lloyd! Akkora izgatottság
vett rajta erőt, hogy fel kellett emelkednie.
Egy darabig hallgatott. Aztán rátekint-
tet Ethelre. A leány keznyujtát gombolta
és ez a munka látszólag minden figyelmét
lekötötte.
Ethel felemelkedett és ramosolygott Al-
lanra.
— Papa persze nem bizott meg azzal,
hogy önnek elmondjam ezeket, Allan. Ne-
ki sohasem szabad megtudnia, hogy itt vol-
tam, — szolt halkabban és a kezét nyuj-
totta.
Allan halas, forró tekintetet vetett rá.
— Valóban, nagyon kedves volt öntől,
hogy felkeresett, Lloyd kisasszony! — szolt
és megszorította a kezét.
Ethel halkán kacagott.
— Kérem, — szolt — a napokban nem
igen volt dolgom, s ekkor ezt gondoltam
magamban: megüzem, mit csinál Allan.
Good bye!
Es Ethel távozott.

— 495 —

gyermeknek, nők és gyengeelméjűek szá-
mára van...

— Pfüj, papa! — kiáltott Ethel a hinta-
székből.

— Én az öregség kiváltságait élvezem,
Allan, — folytatta fecsegő kedvében Lloyd.
— Különböznél Ethel engem zenére nevelt, az
én kis Ethelem, aki most itt ül és kineveti
az atyját.

— Nem kedves a papa? — vetette közbe
Ethel és Allannra tekintett.

Aztán — apró, heves esetepaté után, mely
apa és leánya közt folyt le s melyben Lloyd
nyomorúságosan kikapott, — Lloyd egész
magától beszélni kezdett az alaguttról.

— Mi van az alagutttal, Allan?

Minden kérdéséből kiérzett, hogy Ethel
előzőleg mindent megbeszél az atyjával, s
hogy Lloyd meg akarta neki könnyíteni a
"hozzó való közeledést".

— A németek most rendszeres léghajó-
ratot akarnak szervezni, — szolt Lloyd. —
Önök rajta kellene lennie, hogy hamarosan
ujból meginduljon a munka, Allan!

A pillanat itt volt. És Allan tisztán és han-
gosan így szolt:

— Adja ide nekem a nevét, Lloyd ur, s én
holnap megkezdem.

Erre Lloyd megfontoltan így válaszolt:

— Már régen ajánlatot akartam önnek én

Vacsora utá-
ben itták meg
sonló. Hatalm
lóban — egy
— a családasi
fahasábok izz
szökökut esob
volt, Hogy egy
hatták. Lloyd
sos szemeit.

— Énekelj
— szolt Lloyd
szivarra. Ezek
ő használatára
s ez volt az egy
engedett magá
Ethel megráz
— Nem, dad
Lloyd barna
dult.

— Ön nem sz
— Nines hall
Lloyd bölinto

— Hogyan is
fontoskodásával
kell s nincs sz
mikor ugyanez
öregedtem s be
sege, hirtelen

Még összecasszottabbnak látszott, s Allannak az volt a benyomása, mintha kezdene gyermekessé lenni. Így Allan mult őszi látogatásáról teljesen megfeledkezett. Ujra elmondta neki Ethel portnek összes részleteit s könyveket kacsagott, miközben eszeltte.

Allan pompás kedvében találta Lloydot Lloyd — „csak mi háttam”
 „Egészen magunk közt leszünk”, — írta meglátáztott, hogy Ethel diktálta:
 Másnap Allan sajátkezű, rendkívül barátságos meghívást kapott Lloydtól, melyben — Hatalmában áll, apuska!

— Hatalmában áll, apuska!

— Ha csak hatalmában áll, gyermekem, igen.

— Ethelje kémi fogja?

— Nem, holnap, Es meg fog tenni az én drága, kicsiny apuskám mindent, amire az

— Meg na, ha ugy akard, Ethel.

— Megbeszéljen, velem valami fontos dolgot?

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— Lesz-e az én drága, kicsiny apuskám-nak holnap délután egy kis ideje arra, hogy

— 494 —
 Vaesora után a kávé egy magas teremben itták meg, mely pálmaházhoz volt hasonló. Hatalmas, valódi reneszánsz-kandallóban — egy csodás és drága remekműben — a csalódásig hiven utánzott nagy bükkfahasábok izzottak. Valahol láthatatlan szökökut csobogott. A homály itt akkora volt, hogy egymásnak csak körvonalait láthatták. Lloydnek kimélnie kellett gyulladós szemeit.
 — Énekelj nekünk valamit, gyermekem, — szólt Lloyd s rágyújtott egy nagy, fekete szivarra. Ezeket a szivarokat kizárólag az ő használatára gyártották Havannában, s ez volt az egyetlen fényűzés, melyet megengedett magának.
 Ethel megrázta a fejét.
 — Nem, dad; Allan nem szereti a zenét.
 Lloyd barna múmiafeje Allan felé fordult.
 — Ön nem szereti a zenét?
 — Nincs hallásom, — válaszolt Allan.
 Lloyd bólintott.
 — Hogyan is lehetne? — kezdte az aggok fontoskodásával. — Önnek gondolkodnia kell s nincs szüksége zenére. Nálam valamikor ugyanez volt az eset De amikor megöregedtem s beált az álmódosítás szükségessége, hirtelen megszerettem. A zené csak

— 502 —
 serte a leány büszkeséget, s hogy ezzel egyszer s mindenkorra eltemetné a maga reményeit. An arra sem tudta magát elhárítani, hogy megígérje elfogadást, s így kitűzött adott.
 — Talán, ezt most meg nem mondhatom meg.
 — De hat óráig bizonyára dühödtél — kérdezte Ethel barátságosan és szerényen.
 — Egy vélem, igen. De nem hiszem, hogy lehetéges lesz elfogadnom.
 — Isten önnel, Allan! — kiáltott vidáman Ethel. — Hat óráig megismertem a kedvedt, s reménytem, hogy szerencsém lesz.
 — Pont hat óráig Ethel ismét ott volt a ház előtt.
 Allan elnevezést kért és Ethel elbogarogott.
 3.
 Allan felegetett maga mögött minden hirtel adta.
 A helyzet reménytelensége ellenére mégis visszatért magat arra, hogy egy utolsó ki- sejtetett legyen. A kormányhoz fordult, amit mit korábban is megért — eredménytelenül. Három hétig Washingtonban maradt és vendége volt az elnöknek. Az elnök ebédet adott a tiszteltetve s általában nagy ban-

— 499 —
 ült. Megértett mindent! Lénye egyszerű volt és nyílt, s ő maga ritkán gondolkodott embertársai tetteinek rugói felől. Neki nem volt szenvedélye s így képtelen volt megérteni a másokét. Ravaszág nélkül való volt, s így másoknál sem sejtett ravaszágot és aknamunkát.
 Abban, hogy Ethel őt felkereste az alagút városban, nem talált semmi rendkívülit. Hisz a leány évekké elelőtt sűrűn megfordult az ő házában s baráti viszony fűzte hozzá. Baráti szolgálatot látott abban, hogy eljött hozzá s elárulta neki, hogy Lloyd kész őt segíteni. Most azonban hirtelen átlátott Ethel tervén! Azt akarta, hogy személyesen neki legyen lekötöztetve! Azt a benyomást kellett volna nyernie, hogy ő Ethel beszélte rá atyját nagy pénzügyi kockázatokra. Egy szóval: Ethel Lloydtól kellett függnie, hogy ő folytathassa-e az építkezést, vagy sem, — de Ethel Lloyd feltételeket is szabott! Ő maga, Allan volt az ár! Ethel őt akarta! De az égre, Ethel rosszul ismerte őt!
 Allan járása egyre lassabb lett. Ugy érezte, mintha elmerülne a hóban, az éjszakában, a keserűségben és csalódásban. Lloyd volt utolsó reménye. Am ily körülmények közt erre gondolni sem lehetett. Utolsó re-

A fekete pásztor

Folytatás a 7-ik oldalról)
Kevés hittel, nagy gyönyörűséggel.

— Nem voltam én színházban — mondta busan, hogy a szíve szinte sirt bele.

— Nem volt színházban, — csodálkozott a leány, aki már fiz éves korában gyantás cipőben tipegett az apja hegedűjére. Kissé felkapta a szoknyáját, hogy megnézzék fehér topánjait és elkezdte:

— Meselek magának a színházról.

Nem mese volt az, hanem maga a káprázat. A leánynek előbb meg kellett magyarázni, hogy mi a színpad, mi a színpal, mi a sugó, mi a nézőtér. A pásztor úgy érezte, mintha aranykulcsal nyitogatták volna előtte a kakaslábon forgó vár titkait. — Testetlen gondolatok, gyönyörűségek ölelgették, pedig a leány már egész színpaddá varázsolta át a kis órház udvarát. Az ajtó és az akáca volt a háttér, a legénynek le kellett ülni szemben a kerítésre, azaz, hogy a nézőtérre.

— Most kezdődik az előadás, — szólt a leány a tanító komolyságával és a mámoros embert a böbeszédűségével, mert itt volt a napfénytől, a kék égtől és áhitatos közönségtől.

Játszott, dalolt, táncolt és közben mosolyogva pillantott a pásztorra, aki kereszteálló szemmel, magából kikelt arccal leste, szíjta magában minden hangfodrárt, mozdulatainak minden gömbölyűségét. Még a fémeszárnyu kakas is, amely ott lábatlankodott előtte, olyan volt a szemében, mintha "színész" volna, egyszóval esuda.

— En vagyok a királykisasszony! — kiáltotta a leány és kipurulva állt az udvar közepén. Gügyögő, ábrándos dalba fogott és közben úgy illegette magát, mint esztri leány korában. És udvarolnak nekem a heregegek, a grófok és bárók.

A pipacsok köröskörül hajbókoltak a gyöngye szélben.

És egyszerre sárkányszuszogással, véresevijogással feléjük kanyarodott a vonat. A füstös pásztornak még csak annyi ideje sem volt, hogy kihozza gyorsan a piros zászlót és lobogtassa a szörnyeteg elé, amely méltóságos megvetéssel robogott el a piei, jelentéktelen viskó előtt.

— A vonat nem áll meg itt? — kérdezte a leány.

— Sosem áll meg — felelte a pásztor. — Ez csak olyan órház.

— Hogy megyek én haza?

A legény elfordult, mert köny-

szókott a szemébe és érdes hangon, amelyet sirás folyogatott, szólt:

— Órányira van az állomás. Ha akarja, elviszem, szekéren. — De csak estefelé indul a vonat.

És gyűlölettel nézett a száguldó vonat után, amely már csak piei pont volt a szemhatáron.

A gyönyörűségnek nem akart vége szakadni egész nap. — A leány megtanult esztrét etetni, libát tömni, az ásót piei lábával mélyen be tudta nyomni. Még arra is vállalkozott, hogy ebédet főzzön. De nem nagyon értett hozzá.

Kozmász is lett a mártásuk, mert a pásztor sokáig nézte, — mint kavárja a leány fehér, szinte gyöngyház színű kezével. — A fiu leölt egy tyukot, és mikor annak a nyakából kibugygyant a vér, a leány — maga sem tudta miért — elkezdett kacagni.

Ebédhez ültek és a leány úgy viselkedett az asztalnál, mint a vásott gyerek. Felkapott egy jó nagy esztrécombot és elkezdett vele táncolni. És a bort, — a hűvös verem arannyal cseppfolyó italát — úgy itta, mintha benne született volna.

Ebéd után kimentek a rétre. A dus fűbe úgy belesüppedt a leány, hogy csak az orrahegye látszott ki. A pásztor csonka-füzlől venyigét tépett le és koszorút font rá tarka virágból. A leány feltette a koszorút a fejére és olyan volt benne, mint egy szöke, esztri-futri parasztlány, akiből egyszerre — köd előttem, köd utánam — királykisasszony lett.

A koszorút elviszem emlékül, — szólt a leány, amikor az est árnyai szálltak le köröskörül. — Minden árnyékkal borusabb lett a pásztor szíve.

— Bár leszakadna körülöttünk az ég — ez volt titkos, istenkáromló vágya, — hogy soha el ne mehetne innen.

De a leány sürgette a hazamenést. A pásztornak még a faluba kellett szaladni szekéért s hozzá még sietnie kellett abban, a miről legjobban szerette volna, ha elmúlik róla.

— Nines még késő? — kérde a leány a pásztorról, amint szekérral az órház mögé hajtott, az országútra. A pásztor szomoruan látta, hogy a színész azalatt egészen felöltözöködött.

— Nines — felelte szűkszavuan, mert különben sirva kellett volna fakadnia. Minden szó nehezen esett neki és szíve melegségét csak abba tudta beleönteni, hogy a szekérbe bundá-

ból, gyapotból meleg puha fészket rakott idegen madara, buszuzó madara számára.

— Mehetünk? — kérdezte a leány.

A legény szó nélkül felült a szekérre és mélyen a könyes szemébe vágta a kalapot, mikor a lovak közé csapott.

— Majd ha egyszer bejön a városba, keressen föl — mondta a leány, aki ebben a pillanatban megérezte, hogy mi bántja a legényt. Egy pillanatra elmoszszre, mert háttal ült feléje. — De nyomban megsajnálta a pásztor és tünődött rajta, hogyan is legyen hálás az irányában. Hiszen nemcsak megmentette, hanem visszaszerezte a jókedvét.

Az egész uton esacsogott, virgoneskodott, nevetett, hogy elúzza a legény buját. Mikor pedig az állomásra megérkeztek, ahol az emberek már türelmetlenül várták a vonatot, az épület egy borongó zugában, hol szomorú és

szürke mállák voltak felhalmozva, gyorsan megölelte s megcsókolta a legényt.

— Rossz leány vagyok én, — suttogta. — Nem ilyen derék legényhez való vagyok én. — Felejts el! Isten veled!

A legény feje szinte élettelenül hanyatlott a vállára és perzselő, végtelenbe nyúló csókot nyomott az ajkára. Megbizsergett a leány vére, de már fel kellett szöknie a vonatra, a mely prüszkolt és dübörögve fenyegetődött a síneken. Az ablakból még utóljára ránézett a pásztorra és igazi könnyel telt meg a szeme. A vonat piros sárkányszeme kigyult, ránkás vonult végig vashordáin és vitte, vitte magával a legszebb mártalékokat.

A pásztor mereven állt ott. Így állt tíz évig mindig mereven a vasszörnyeteg láttára, a melynek halálos ellensége volt és a melyet szolgálni kellett. Még tíz évig. Akkor eltemették.

Az arany kalász

Folytatás a 9-ik oldalról)

természetű volt, hogy esiková tudott változni és minden éjjelkor eltűnt a ménesből. Ahány csikós volt, akárhogyan erőlködött, éjjelkor elaludt.

Kihajtja János első éjjel a háromszáz csikót, hogy el ne aludjék, pipára gyújtott és énekelt mindenféle szomorú nótákat. — Hát éjjelkor csak valaki mind azt suttogja körülötte: Aludjál el János! Aludjál el János. S mintha arcát a szél meg is lebentette volna.

Nézett körül János, de nem látott senkit. Ujra tömte a pipáját, rágyújtott és nem aludt el.

Hej, halljatok esudát, mi történt most! A legszebb csikó keresztülbukfenecezik a fején, s abban a pillanatban aranykaesává változik. A rétközépen volt egy tő s a kaesa egyenesen bele is szaladt nagy hápogással. Ugyi, János utána. A kezében volt egy kantár s azzal kifogta a kaesát s el nem eresztette reggelig. — Akkor ismét csikóvá változott a kaesa, de János el nem eresztette, haza vezette az udvarba.

Elállott a szemé szája a királynak, mikor látta, hogy a háromszáz paripából egy sem hiányzik. Nem is hiányzott abból sem másnap, sem haromnap: Második éjjel bárányfellegé változott, harmadik éjjel aranyhalecskává.

János mindig elfogta idejében.

— No, édes fiam, János, — szólt a király — most válassz a háromszáz paripa közül.

De Jánosnak az a gebe kellett, amelyik a szemét dombon élösködik.

Nagyot kacagott a király, hogy hát ő még ilyen bolond legényt nem látott, de János nem bánta, hadd nevéssék, csak visszaszerzhesse a feleségét. Felült a gebére s nagy lassan kidöcögött az udvarból. Bezzeg kacagott utána az egész udvar népe. Hanem amint kiérték az udvarból, a gebe megrázkódott s egyszeribe aranyszörű paripává lett.

— Hová, merre, édes gazdám?

— Tündérekopasz várába, édes loyam.

— Hát hnyid be a szemédet, édes gazdám!

— Behnytam már, édes loyam.

S repült a táltos, mint a madár, mint a szél, még annál is sebesebben. Mikor delat barangoztak, már ott voltak Tündérekopasz vára előtt. Most is ott könyökölt a 99-ik ablakban a felesége.

Kettőt sem szólt János, azt is lassan mondta, hanem a feleségét hirtelen lekapta az ablakból s azzal úgy elröpültek, mintha ott sem lettek volna. Egy pillanattal később ért haza éppen a Tündérekopasz. Keresi az asszonyt, s nem találja. Szalad az istállóba a táltos lozához.

— Mehetünk-e, vagy még enned kell, innod kell?

— Ehetem is, ihatom is, felelt a táltos. — azokat már ugysem érjük utól.

— Utól kell érnünk, — orlított a Tündérekopasz — s fölpatant a táltosra. S repült ez is, mint a sebes szél, mindenütt János nyomába. Az asszony visszavisszanézett.

— Jaj, lelkeim uram, jön a Tündérekopasz! Vége az életünknek.

— Édes loyam, ne hagyd magad.

— Ne félj, édes gazdám.

Megint visszánézett az asszony.

— Édes uram, nyomunkban a Tündérekopasz!

Visszanézett János is.

— Igazad van, mindjárt utól ér.

Még csak egy jó íramodás s bizony utóleri. Hát akkor gyerekek, mi történt? Megnyit az ég János előtt, beröppent és ő utána mindjárt be is zárult.

Tündérekopasz nagyot ordított:

De az ég nem nyílt meg Tündérekopasznak, a fejével úgy beletűdött az ég kanyujába, hogy visszaesett a földre s miszlikbe törött minden esontja.

Igy volt, mese volt.

HA MOST fizet elő a Magyar Hirlapra, megkapja még az 1918-dik esztendőre szóló pompás kiállítású, példátlanul értékes és gazdag tartalmu NAPTÁRUNKAT.

A Magyar Hirlap előfizetési ára:

Egész évre két dollár, fél évre egy dollár.

Canadában egész évre 3 dollár, fél évre \$1.50.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

2227 W. JEFFERSON AVE. DETROIT, Mich.

Mutilated

LIRAI JEGYZETEK EGY ÉVRŐL

Írta: Kaffka Margit.

(Folytatás)

De évelem egyet fordult a világ, ki az udvarra, a kertek alatt haza, mint aki lopni jár, úgy fogott fel az anyám mint a gyereket, úgy szedte ki belülem nagy sírás közt, ami történt.

Nem telik egy félóra, benyit az én uram. Majd sóbálvány lettem, ahogy meglátom; ott ülünk az ágyon oszt rittünk. De az én anyám, ahogy belép: "Hát te gyalázatos, lator, zsvány, világszéggyene, felurossza! Te rima-fattyá, te himpeller, minek győsz ide?" — A meg felragad az asztalról valami tálat, vágná anyámho'; énrajtam tört össze mer' elibeugrottam. Megvérezett, anyám kikoltott, a nagyobb gyerek is óbren ritt az ágyon; akkor megszégyellte magát, kiment a színe hátni.

Na, évelem nem is azontul, — tán félesztendeig. Napközbe se sokat szoltunk, mer jó neve nem vót előttem, csak: "Te lator, te zsvány!" — megbátorodtam, mer nem emelt rám kezét többet, érezte, hogy ludas. Ecce-ecce próbált okosítani: "Ládd-é, — aszongya, — csak neked van eből hasznod, gyön ekkis humi a házho', smér befogod a szád!" De én csak jajkeserit ettem abul, soha jóiziet! Ű meg azt hajtotta egyre, hogy engem csak anyám biztat, minden azér' van. Hász' igaz, hogy engem igazbarmának tett vón, amilyen jámbor vótam, — ha anyám ki nem tait.

De így se tudom, mi lett vón a vége, ha megint ugyanaz a tulajdon Franci Dani ki nem segít a bajból. Mer az gyött oda prádés-kocsianak; nyalka vót meg özvegy is, szeretőnek alkalmasabb; avvat adta magát össze az a diszós. Az én uram arra, hogy hát így megutálta; bevádolta, kirturta a szolgálatból. Énnekem meg mindenkép kedvem kereste osztán, szidta, gyalázta a másikat, elmondta mindennek előttem. Anyám is aszondta: "Te meg most mán ne fancesalogj, hé; — vágd el, mig meleg! Most kapasd magadho', többet el se engedd!" Hát hajlottam én is a gyerekekre nézvést; most meg mán régen vót; elmúlt, háborus világ van, tán vissza se gyön; — ne sujtsa az átok! Én mán szivemből megengedek! De azt el tessén hinni nekem, hogy ez az ember még csókolni is csak azóta tud, mióta az a jómadár megtanította, az a fraj, az a boszorkány; de csak énnekem oskolázta ki! Hát nem igaz?"

Tizenegyét üt... minden esendes; az ernyős lámpa fényében mosolyogva nézzük egymást. Ami vót, elmúlt, — Fekete Gányó Rozái! Így emlékezésben milyen lefokozott, illedelmesen elmesélhető minden, — ami köny, átok és halálos szégyen volt eleven korában! Lám, humor szellőzi a régi tragédiát! És a szorongást szép, gyenge remények! Minden, minden újra fog kezdődni, — frissen, tisztán, elülről!... Tizenegyét üt. Odakinn valahol messze már elcsitult az ágyuszó; nyitott száj-

jal, dult idegekkel rólunk álmodnak a szalmán.

IX.

Az első tavaszias este ránehezült a világra sulyos illataival, epesztő ígéreteivel. Egy gyászoló asszonytól jöttem, akinek ura meghalt mint orosz fogoly tífuszban, egy moszkvai kórházban. "Lám, tul lehet élni, — gondoltam, — ő tulélte!" A két gyászruhás gyereke közt ült és olvasta nekik a mesét az engedelmes asszonyról, aki jó bolondistók urának minden ügyetlenségét helybehagyta, balgaságait megdiesértte, — mig egyszer meg is áldotta érte az Isten. "Te, anyám, épi-lyen voltál!" — kiált a kistfia. "Hagyd, ne beszélj, dehogy voltam ilyen jó!" "De igen, mindég ilyen voltál apához, én tudom, — ne nyakaskodj, hanem hidd el! Érted?"... Bementem a halott ember szobájába; az íróasztalán minden rendben; a jegyzetei, a legutóbb olvasott könyve, félbehagyott munkája... És dermesztően éreztem meg egy különös dolgot: ez az asszony nem hiszi, hogy az ura meghalt. Érzésben nem hiszi, nem ment át a vérébe, az idegeibe, — noha szörnyű, okmányi bizonyosságai vannak. Egészségesen, virulón látta utoljára, na sokkal ezelőtt kapta kártyáját, noha két hónapja halott. És egyre rajtakapom, úgy emlegeti, mint élőt, jelen időben; élénken, bizalmasan beszél róla, apró szokásairól, terveiről, munkájáról — s folyton a leveleit olvassa. Örület!

Most hova menjek?... Féltem az üres lakástól, — a kis fiam pár napra látogatóban. Itt kinn tavaszi szongás, szépruhás nők, sok civil, katonák, finom szivarok füstje, virágszagu fuvalnak és mesterkélit illatok szédülete. Mint más évben ilyenkor, mint más tavasszal! Ezeknek épolyan! Akár a fáknak, a felhőknek, úgy nincs közük a ma rettetéhez, akiket egészen közelről nem érint. Emlékszem, mikor szomszédos országok voltak véres és kegyetlen háboruban; — milyen derűs közönnyel futottuk végig egy újságlap címeit, s aki elolvasta, milyen jót reggelizett hozzá. Akár a Marson történe mindez! S így csaknem, így vannak most is; — ugyszólva csak etikettből szomorkodnak az emberek sokezeire, a "nélkülözhetetlenek", az "alkalmatlanok", a "jól elhelyezettek" családjai. Milyen távol van egymástól ember és ember!

Fullasztó, mély keserűség esapott fel bennem; utána dacos elidegenedés. Elzárkózni, igen, — övele vagy egyedül, — külön lenni nem erőlködni többé udvariasan, mint eddig, hogy magamévá tegyem formáikat, életemre, lellemre alkalmazzam kicsinységüket. Szegény, vak állat ez, függő és gondolatlan esordalény, rászedhető néhány frázis kolomp-szavával, megrészegíthető egy tarka és cifra figurával, amit mel lére tüzhét és jár vele, mint a gyerekek. Ki kíváncsi tettei, szavai, szenvedelmei és szenvedései okára, értelmére ma? Szavakat tud-

nak feleletül, pukkanó és üres szokat, zavarba jönnek, elfordulnak csudálkozva és roszejón. Én vagyok-e örült, hogy nem érthetem őket? Ma biztosan látom: nem! Ketten vitatkoznak, egyik nem győzi érvel, — akkor areulüti az ellenfelét... Ez ok! S ami ma van, hozzájuk illő, rájuk hasonlít, birják, élük, játszódnak vele és benne; s feledni tudják kurta időn. Rászolgáltak, nem jobbák nála, törvénye törvényük, — nincs mit szánni őket! Mit is akarnék velük? — Ó, esendes hely, eldugott kis tanya, fák, állatok, könyvek, ártatlan dolgok s az ő szép bölesége, lelke tisztasága!... Nem lesz soha! Nem érdemlem meg én, ki eddig köztük éltem és játékaik játékaim voltak, kacér önáltatásaim komoly ügyem. Kultura, humanitások, szépségek! Most lerántódott a lepel s alatta vigyorg a vériyó, parázna állat. — Ó, csak magamou kell kétségbeesni, — csak magunkon!...

Lábam sok utéan vitt át, kikerülve, félig öntudatlanul jártam az emberek közt és gyűlöletem folyto ködében láttam a mosolyokat, a sok buta, gondatlan, állati mosolyt. Utálatos, ártalmas és szirupos gőze a tavasznak, szinte látható volt a kábult fejek körül. Egymásra néznek, az ajkuk mozog, hogy oktalan, negédes kis szavaikkal elburkolják az egyetlen, vak, akaratlan tendenciát, mely rajtuk hatalmaskodik. Hogy lehessenek husz év mulva is egymást pusztító milliók! A véraradás enyhébb véletlenei most partravetik itt-ott a sebzetteket, váltják, cserélik, frissítik, fokozzák így a kába szerelem esélyeit, — s az emberek mosolyognak. Fegyverrel és újnóyel az oldalukon járnak e eső-mörletes tavaszban a boldogok, hogy nem kell gondoskodniok

Nem birtam tovább, irtózatoss volt, hogy éreztem: nincs bennem egy hajszálny szánalom. — Nem szabad így néznom őket, kik alakra hozzám hasonlók! El közülök a magányba, nincs jogom így elfogadni tőlük még ezt se, e kétes szórakozást, a düh erejét, mely összefogja lelkeket az örület ellen. El, haza! A kapuban elében sietnek egy távirattal. Most érkezett. — Betegen hozták az ismerős, kedves városba megint. Kórházban fekszik és vár rám.

Mikor hozták? Hány óra? A mienetrendet! Igen, ma még utazom. Milyen boldogság, — mily jó, hogy hazasiettem! Dehát igaz ez!! Mi baja lehet? Mindegy, mindegy, — hisz él! Az utolsó levél egy héttel ezelőttről. Meg is halhatott volna! Utitáskába néhány rongyot, akármit, ne nem igaz, jó ruhát is, hátha kérnem kell az érdekében? Hogy hazarendjék feküdni. A eseléd, a házmesterné mind segít, — a szomszédném fel hozza a vasalt ruhát, szivességből, a vice kosiért szalad. Milyen jök hozzám. Még telefonálok egy-két barátomnak, egy újsághoz. Kórházát ajánlanak, utánanéznék, helyet

csinálnak neki. Milyen jök hozzám az emberek.

S a hamvas reggelben már ott jártam a főm elegáns terén, szám láttam a boltok korai nyílását s az óra ütését, esodálatosan friss lélekkel vártam az időt, hogy hozzá mehessek. Fekete Péter fogadott az állomáson és elmondotta, miről van szó. Megkönynyebbültem, tehát hosszabb tartamu betegség, haza jöhet. Páv sort küldtem hozzá a legénnyel, pár boldog sort és ibolyát. — Engem csak tizkor engednek hozzá.

De már nem voltam türelmetlen. Hadd pihenjen csak! — gondoltam és élveztem a reggel üdeségét, a levegőt, a biztosságot, a nem remélt örömet. Ott, egy távoli utcasarkon látszik az épület orma, ahol őt tudom biztos helyen, nyugodtan, veszélyen kívül. Ő is tudja, hogy közelben járok. Milyen szépek ez órák.

(Folytatjuk.)

ANYÓSVICU.

A Vigadó egy sarkában, bálon, két kivasalt, kinyalt ifju mustrálja a lányokat.

AZ EGYIK: Az az! Ott van, ni! Az a kis szöke.

A MÁSIK: Csinos. És van vagyona?

AZ EGYIK: De még mennyi!

A MÁSIK: Mennyi?

AZ EGYIK: Legalább félmillió forint. És tudod, nem ingatag értékpapirokban van a vagyona, nem is valami üzletben... földben van, barátom, földben! Nagyszerű partie! Félmillió, földben. És anyós is... földben.

A JO JEL.

Beosztás egy családban. Este van, nincs más a szobában, csak az apa, az anyja meg az eladósorban levő kisesszony.

Az apa csöndesen kérdi:

— Hát úgy vened észre, hogy az ügyvéd feleségül akar venni?

A lány, lesütve szemét:

— Ugy.

— Tett talán nyilatkozatot?

— Azt nem.

— Hát miből sejtet?

— A nézéséből, papa.

— Hogyan? Talán sóvárogva, szerelmesen néz rád?

— Nem. Hanem a mamára már nádorral néz.

A TURISTA.

Egy lipótvárosi nagykereskedő Tirolban nyaralt a családjával és hogy hogy nem, egyszerre csak észbe vette, hogy neki hegyet kell másznia. Fogadott maga mellé egy vezetőt, akivel aztán kora hajnalban utnak indult...

Mentek, mentek és amikor egy hegyszakadékhoz értek, a vezető leoldotta válláról a kötelet és a végét a nagykereskedő derekához kötözte. A pénz ember azonban félreértette ezt a turistikai műveletet és feltortyanva rászólt a vezetőre:

— Mit csinál? Miért kell engem megkötözni? Csak jó vagyok magának arra a rongyos négy koronára!